

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Sociální a humanitární práce

Kateřina Nováková

*Integrační politika České republiky z pohledu
nestátních neziskových organizací*

Bakalářská práce

vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Agnieszka Zogata Kusz, Ph.D.

2015

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.“

V Olomouci dne 28. 3. 2017

Kateřina Nováková

Poděkování

Ráda bych velmi poděkovala své vedoucí Mgr. et Mgr. Agnieszce Zogatě Kusz za její vstřícný přístup, ochotu, cenné rady a podněty. Také bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří byli ochotni se na této práci podílet.

OBSAH

Úvod.....	6
1 Vymezení základních pojmů.....	7
1.1 Integrace	7
1.2 Integrační politika.....	9
1.3 Nestátní nezisková organizace.....	10
1.4 Cizinci.....	13
2 Integrační politika České republiky	15
2.1 Aktéři integrační politiky.....	16
2.2 Koncepce integrace cizinců	18
3 Nestátní neziskové organizace ve vztahu k integrační politice České republiky ..	20
3.1 Financování nestátních neziskových organizací.....	21
3.2 Migrační manifest.....	23
3.3 Kampaně	25
4 Metodologie	26
4.1 Výzkumná otázka	27
4.2 Metody výzkumu.....	27
4.3 Metoda sběru dat	27
4.4 Výběr výzkumného souboru.....	28
4.5 Průběh výzkumu	29
4.6 Zpracování dat	29
4.7 Etické hledisko výzkumu.....	30

4.8	Reflexe výzkumu	30
5	Výsledky výzkumu	31
5.1	Aktéři integrační politiky z pohledu nestátních neziskových organizací	31
5.1.1	Integrační i restriktivní politika v kompetenci Ministerstva vnitra	32
5.1.2	Nedodržování zákonných lhůt	33
5.1.3	Pracovníci státní správy a interkulturní kompetence	34
5.1.4	Obec jako významný aktér v integračním procesu	34
5.1.5	Integrace cizinců jako podfinancovaná oblast	35
5.1.6	Potřeba spolupráce s majoritní společností	36
5.1.7	Nezbytnost motivace cizinců k integraci	36
5.2	Koncepce integrace cizinců z pohledu nestátních neziskových organizací ...	37
5.2.1	Občané mimo EU jako primární cílová skupina integrace	37
5.2.2	Nutnost povinné účasti na adaptačně-integračním kurzu	38
5.2.3	Nízká úroveň češtiny A1	39
5.2.4	Nepřiznání volebního práva cizincům	41
5.2.5	Laciná generalizace cizinců skrze mediální obraz	42
	Závěr	45
	Seznam použitých zdrojů a literatury	48
	Seznam zkratk	52
	Seznam příloh	53

ÚVOD

V České republice každým rokem přibývá počet cizinců ze zemí mimo Evropskou unii, kteří zde přechodně nebo trvale žijí. Integrační politika České republiky se tak stává stále diskutovanějším a významnějším tématem. V posledních letech se integrační politika dočkala určitých změn, byl aktualizován výchozí dokument tzv. Koncepce integrace cizinců. V roce 2015 nestátní neziskové organizace projeví svůj názor k integrační politice skrze dokument tzv. Migrační manifest. Ve své bakalářské práci se zabývám právě tématem integrační politiky České republiky, a to konkrétně z pohledu nestátních neziskových organizací.

Z osobní pracovní zkušenosti s integračním procesem cizinců si uvědomuji, že v nastavení integrační politiky České republiky lze najít určité problémy a nedostatky. Proto jsem byla motivována na dané téma vést rozhovory s odborníky z neziskových organizací, kteří se problematice věnují několik let a předávají své zkušenosti dalším aktérům integrační politiky. Neziskové organizace se vyznačují svou nezávislostí, proto lze předpokládat, že jejich názory budou nezávislé na státním aparátu, který integrační politiku vytváří. Cílem bakalářské práce je pomocí kvalitativního výzkumu zjistit konkrétní problémy a nedostatky současné integrační politiky České republiky z pohledu nestátních neziskových organizací.

Práce je členěna na dvě části – část teoretickou a empirickou. Teoretická část zahrnuje první tři kapitoly, empirická část poslední dvě. První kapitola vymezuje základní pojmy spojené s tématem práce, jedná se o pojem integrace, integrační politika, nestátní nezisková organizace a pojem cizinec. V druhé kapitole je prezentována konkrétně integrační politika České republiky a aktéři, kteří se na procesu integrace podílí. V této kapitole je také představen výchozí dokument integrační politiky, tedy Koncepce integrace cizinců. Třetí kapitola se věnuje nestátním neziskovým organizacím ve vztahu k integrační politice České republiky. Je zde vysvětleno financování neziskových organizací, dokument Migrační manifest a konečně se kapitola zabývá činnostmi, kterými neziskové organizace ovlivňují integrační politiku České republiky.

Empirická část začíná čtvrtou kapitolou, která vysvětluje metodologii výzkumu. Čtvrtá kapitola definuje výzkumnou otázku, použité metody výzkumu a sběru dat, prezentuje výběr výzkumného vzorku. Také se věnuje průběhu výzkumu, způsobu zpracování dat a ukazuje etický aspekt výzkumu. Pátá kapitola interpretuje výsledky výzkumu, diskutuje konkrétní problémy integrační politiky vnímané nestátními neziskovými organizacemi.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Tato kapitola pojednává o podstatných pojmech, které úzce souvisí s tématem práce, tedy integrační politikou České republiky z pohledu nestátních neziskových organizací. V následující části budou definovány pojmy integrace, integrační politika, nestátní nezisková organizace a konečně pojem cizinci.

1.1 Integrace

Definici pojmu integrace můžeme najít v několika zdrojích, jedná se jak o knižní publikace, tak různé dokumenty. I přes nespočetné množství definic není pojem integrace zdaleka definován vyčerpávajícím způsobem jak na celoevropské úrovni, tak na úrovni českého státu. Je tedy problematické určit jednu výchozí pro všechny (tj. jak pro vládní, nevládní organizace, tak pro společnost). Pojem integrace bude nejprve definován na akademické úrovni, následně z pohledu legislativy a bude vymezen dle nestátních neziskových organizací.

V publikaci *Metody sociální práce s imigranty, azylanty a jejich dětmi* se odkazuje na Jandourka (2001), který integraci považuje za jednu z forem adaptace. Jandourek integraci definuje jako „*začlenění jedince do skupiny a jeho akceptování ostatními členy*.“ Šišková v díle *Menšiny a migranti v České republice* (2001) uvádí, že výsledkem integrace může být několik možností, a to bezproblémové soužití, kdy se rychle získá bezpečný právní status, nebo může nastat naturalizace (ziskem občanství), dále pak „*asimilace na jedné straně až po častý ilegální pobyt, sociálněekonomickou marginalizaci (tj. vytlačení na okraj společnosti), formování separujících se trvalých etnických enkláv, které jsou zároveň silně odmítány majoritní populací (segregace)*.“ (Drbohlav; in: Šišková, 2001, s. 23)

Silný vliv na průběh procesu integrace má vládní politika vůči migrantům, záleží také na společnosti vytvořeném sociální klimatu vůči imigrantům a závisí i na síle, kterou se etnická komunita vyznačuje. (Rabušic, 2003, s. 33)

Dle ministerstva vnitra České republiky integraci lze chápat jako komplexní dynamický proces, který zasahuje do několika oblastí. Integrace cizinců má klíčovou roli při zachování sociální soudržnosti a ekonomický rozvoj země. Integrační politika si tedy klade za cíl podporovat cizince při začleňování do společnosti a zajistit přínosné a nekonfliktní soužití

mezi cizinci a majoritou. Jedná se o přirozený důsledek migrace, integrace se vyznačuje politickými, právními, sociálními, kulturními, psychologickými a konečně náboženskými aspekty. (Terminologický slovník - Slovník nejčastěji používaných termínů v oblasti azylu a migrace)

Dle klíčového dokumentu integrační politiky, tzv. Koncepce integrace cizinců, je integrace chápána jako dlouhodobý proces, při kterém jsou cizinci začleňováni do společnosti. Je nezbytné, aby se na integraci podíleli jak cizinci, tak majoritní společnost. Integrace je považována za dvoustranný, někdy i trojstranný proces v tom smyslu, že na integraci cizince má jistý vliv i jeho země původu. (Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu, 2016, s. 15)

Jak vyplývá z cíle práce, bude zjišťován názor nestátních neziskových organizací k integrační politice, proto je důležité prezentovat také definici integrace z pohledu nestátních neziskových organizací. Dle nestátních neziskových organizací je možno integraci souhrnně chápat jako oboustranný proces, který předpokládá plné začlenění cizince na základě vzájemných práv a odpovídajících povinností oprávněně pobývajících cizinců a hostitelských společností. (SIMI, 2012, s. 23) Nestátní neziskové organizace však na základě praxe uvádí, že integrace je veřejností vnímaná spíše jako asimilace, tedy přizpůsobení se cizinců kultuře hostitelské země.¹

Integrace je dána do souvislosti také s pojmy asimilace, adaptace, akulturace, separace a segregace. Stručné vymezení těchto pojmů poslouží k jasnějšímu pochopení pojmu integrace. Asimilací se rozumí přizpůsobení se cizinců místní kultuře, nebo je chápána také jako proces začleňování se do majoritní společnosti (Přidalová, 2010, s. 13). Adaptace je definována jako proces, kdy se člověk přizpůsobuje vnějším podmínkám. Adaptace úzce souvisí s akulturací, někdy se tyto pojmy chápou bez rozdílu. Berry a kol. (2002) ale odlišnost vnímají v tom, že adaptace je výsledkem procesu akulturace (Jiroušková, 2008, s. 20). Akulturace znamená proces, při kterém cizinci přijímají významné charakteristiky a prvky místní kultury, zároveň však je uchována jejich původní kulturní identita (Přidalová, 2010, s. 14). Konečně budou vymezeny pojmy separace a segregace. Separace i segregace jsou způsoby, jakými jsou

¹ Toto tvrzení je založeno na výsledku výzkumu od Jamborové (2013), kde uvádí, že „většina respondentů z řad pracovníků se shodují na začleňování formou asimilace. Obyvatelé ČR na cizince tlačí, aby se majoritě přizpůsobili, a pokud tak neučiní, nemají být v tomto státě.“ (Jamborová, 2013, s. 62)

cizinci vyčlenění z majoritní společnosti. Rozdíl mezi těmito pojmy lze vidět v příčině tohoto vyčlenění. Při separaci se majoritě straní samotní cizinci, přičemž segregace je důsledkem odmítavého postoje majoritní společnosti vůči cizincům. (Přidalová, 2010, s. 14)

Na tuto podkapitolu definující pojem integrace navazuje podkapitola, která vymezí klíčový pojem pro tuto práci vycházející již ze samotného názvu, jedná se o pojem integrační politika.

1.2 Integrační politika

Integrační politikou se rozumí opatření, která podporují cizince při začleňování do majoritní společnosti hostitelské země. Cílem této politiky je přistěhovalce integrovat tak, aby byli plnohodnotnou součástí společnosti, a společnost se vyznačovala sociální i politickou soudržností (Baršová, Barša, 2005, s. 10-11). Prostředkem k tomuto cíli je osvojení si českého jazyka, historie, hodnot a znalosti politických institucí (IOM and Migrant Integration).

Integrační politika souvisí s dalšími politickými oblastmi jako je antidiskriminace, vzdělávání, ochrana lidských práv, občanství a rozvoj. Politika integrace se zabývá konkrétními potřebami cizinců, které jsou závislé na různém kulturním, politickém a socioekonomickém prostředí. Cizinci jsou odlišní od obyvatelů hostitelské země tak, že neznají jazyk, historii, legislativu, sociální, ekonomické nebo politický systém. Je důležité, aby se integrační opatření věnovala i potřebám majoritní společnosti a podporovala sociální soudržnost v zemi, zároveň dokázala flexibilně reagovat na aktuální situaci v zemi. Souhrnně tedy můžeme říct, že cílem všech integračních opatření je zajistit takové soužití cizinců a většinové společnosti, které bude přínosné pro obě strany. (Kabancová, 2014, s. 9-10)

Na evropské úrovni byly vytvořeny různé modely integrační politiky. Vzhledem k různému názvosloví integrační politiky budou pro účely této práce prezentovány tři základní evropské modely integrační politiky definovány dle Baršové a Barše (2005, s. 36). Jedná se o model etnicko-exklusivistický, asimilační a pluralistický.

Etnicko-exklusivistický model, nebo také model „hostujících dělníků“ či „diferenčního vyčlenění“, je závislý na potřebách trhu práce. Cizinci se do země stěhují za účelem získání práce, proto je také jejich pobyt považován za dočasný. A tak se společnost ani nesnaží zasazovat o lepší právní postavení či zabývat se riziky, které s sebou přináší odlišná kultura. Etnicko-exklusivistický model byl typickým pro západní Německo do konce 90. let, později

se už s tímto modelem neztotožnila automatická právně-politická integrace příchozích etnických Němců. (Baršová, Barša, 2005, s. 36)

Asimilační model, jak vyplývá z názvu, si klade podmínku, aby se cizinci asimilovali do kultury hostitelské země. Přistěhovalci jsou akceptováni jako rovnoprávní a stálí členové společnosti pouze pokud se asimilují. V praxi se tento model objevil v nejčistější formě ve Francii, kde se francouzský občanský národ vyznačuje svou jednotností a nedělitelností. (Baršová, Barša, 2005, s. 36)

Pluralistický, nebo také multikulturní, model považuje přistěhovalce za kulturně odlišné komunity, které harmonicky společně žijí v rámci širšího politického celku. Tento model byl typický pro Velkou Británii, kde se imigrace považuje za trvalou. (Baršová, Barša, 2005, s. 36)

Je třeba ale říci, že v praxi se současně s těmito modely nesetkáme v čisté formě, modely se navzájem kombinují. Německo se zasazuje o podporu integrace trvale pobývajících cizinců a získání státního občanství. Francie se odklání od asimilačního modelu tím, že v rámci antidiskriminačních opatření zohledňuje diskriminované skupiny. Ve Velké Británii se prosazuje asimilace jednotlivých přistěhovalců do dominantního kulturního vzorce. (Baršová, Barša, 2005, s. 36)

Model integrační politiky České republiky se přibližuje povaze a trendům vyspělých imigračních zemí Evropy (IOM, 2010, s. 249). V České republice se dle Kabancové (2014) v současné době setkáme s modelem občanské integrace jednotlivce, u kterého je klíčové vzájemné přijetí kulturní odlišnosti migrantů a majoritní společnosti hostitelské země. Tradice migrantů budou respektovány za podmínky, že budou v souladu s českým právním řádem. (Kabancová, 2014, s. 85)

Následující podkapitola se věnuje pojmu nestátní neziskové organizace. Je třeba pojmu porozumět, abychom plně porozuměli cíli práce, tedy zjistit konkrétní problémy a nedostatky integrační politiky České republiky z pohledu nestátních neziskových organizací. Podkapitola bude odpovídat na otázku, jak chápat pojem nestátní neziskové organizace.

1.3 Nestátní nezisková organizace

Nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“) jsou vytvářeny aktivními občany, kteří mají zájem se dobrovolně angažovat na spravování věcí veřejných. Nestátní neziskové

organizace se aktivně podílí na veřejném dění. Tyto NNO jsou spravovány kolektivně a zároveň jsou formálně organizované. Občané jsou v NNO na základě členství nebo v rámci dobrovolnických aktivit. (Frič, 2015, s. 1)

Škarabelová (2002) uvádí, že lze vymezit nestátní neziskový sektor jako soubor institucí vně státních struktur, které slouží veřejným zájmům. Nestátní neziskové organizace vznikají za účelem veřejného zájmu, jejich činnost není zaměřena na získávání soukromého zisku. Nestátní neziskové organizace jsou charakteristické pěti znaky, mezi které patří: institucionalizace, soukromá povaha, neziskovost, samosprávnost a nezávislost, a konečně dobrovolnost. (Škarabelová, 2002, s. 7)

Z hlediska právní formy je možno neziskové organizace definovat jako církevní právnické osoby, občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace, nadační fondy a mezinárodní organizace. (Prouzová a kol., 2008, s. 10-11)

Jsou rozeznávány čtyři typy NNO podle zaměření a sledovaného zájmu. Jako první typ jsou uvedeny tzv. tradiční zájmové organizace, do kterých se řadí spolky a sdružení. Tento typ se věnuje sportu, kultuře, rekreaci, komunitnímu rozvoji. Druhý typ vytváří tzv. nové servisní organizace, které poskytují služby sociální, zdravotní, vzdělávání, humanitární pomoc a charitu. Třetím typem jsou tzv. tradiční advokační organizace, tedy odbory, zaměstnanecké svazy, profesní organizace a politické strany. Zaměřují se na prezentaci starých politických hnutí představujících znaky industriální společnosti. Čtvrtým typem jsou tzv. nové advokační organizace. Jedná se o organizace nových sociálních hnutí, které se věnují oblastem životního prostředí, práv zvířat, ochranou lidských i občanských práv (např. minorit). V tabulce níž jsou tyto čtyři typy neziskového sektoru zobrazeny. (Frič, 2015, s. 3)

Funkce:	Sledovaný zájem:	
	Vzájemně prospěšný	Obecně prospěšný
Servisní	1. Tradiční zájmové organizace - sport, - rekreace, - komunitní rozvoj, - zájmové spolky	2. Nové servisní organizace - sociální a zdravotní péče, - vzdělávání, - humanitární pomoc, charita
Advokační	3. Tradiční advokační organizace - odbory, - zaměstnanecké svazy, - profesní organizace (komory) - politické strany	4. Nové advokační organizace - ochrana životního prostředí a práv zvířat, - ochrana lidských práv, - ochrana neziskových práv (práv spotřebitelů, minorit...)

Zdroj: Frič, 2015, s. 3

Vzhledem k tomu, že stát nedostatečně naplňuje potřeby jednotlivců či skupin, této role se ujímají NNO. Úkolem NNO je tedy uspokojit materiální, sociální, psychologické, duševní a další potřeby jednotlivců nebo skupin. NNO má ve společnosti několik funkcí. Naplňují tzv. servisní funkci, kdy nabízí společnosti různé služby. Dále je to komunitní a demokratizační funkce, úkolem NNO je posilovat ve společnosti pocit solidarity a komunity nebo nabízet možnost podílet se na veřejné politice. Zastávají také funkci inovační, pokládají nové společenské otázky a nabízí postupy, jak je řešit. Dále pak je to funkce expresivní a vzdělávací, kdy vytváří příležitosti pro své příznivce se realizovat ve svých zálibách a zájmech. A konečně je to funkce ochrany práv a sociálních změn. (Karadžosová, 2012, s. 40)

V 15. čísle časopisu Sociální práce/Sociální práca (2015) se uvádí, že poslání NNO je poskytování služeb, advokacie, ochrana hodnot a angažovanost k budování občanské společnosti. Za hlavní hodnoty neziskového sektoru se považují neziskovost, nezávislost, spolupráce a spravedlnost. (Valová, Janebová, 2015, s. 34)

Toto obecné teoretické uchopení nestátních neziskových organizací poslouží pro kapitolu, která se specifickěji zaměřuje na nestátní neziskové organizace, a to ve vztahu k integrační politice České republiky. V následující podkapitole bude vymezen pojem cizinci a bude prezentována analýza současné situace v České republice, která znázorní významnost integrační politiky.

1.4 Cizinci

Cizinec je definován jako fyzická osoba, která není státním občanem České republiky. Cizinci, kteří pobývají na území České republiky, jsou děleni do tří kategorií dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Jedná se o tzv. občany Evropské unie (dále jen „EU“), mezi které se řadí občané zemí EU, Norska, Švýcarska, Islandu a Lichtenštejnska. Druhou kategorií tvoří tzv. občané třetích zemí, tedy občané zemí, kteří pocházejí ze států mimo EU. Třetí skupinou jsou ostatní cizinci, u kterých se nedbá na státní příslušnost, neboť jsou žadateli o mezinárodní či dočasnou ochranu, nebo na území ČR pobývají nelegálně. (ČSÚ, 2016, s. 21-23)

Určité změny přinesl nový zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky. Významnou změnou je možnost existence dvojího státního občanství, a to v plné míře. Dále se jedná o možnost získat státní občanství České republiky pro cizince druhé generace, kteří žijí na území ČR, přičemž musí splnit zákonné podmínky pro splnění právního nároku. Tato skutečnost přinesla změny v číselných údajích o nabývání státního občanství. Lze tedy říci, že s tímto novým zákonem byla cizincům ulehčena cesta k získání státního občanství, což může vést i k větší motivaci cizinců se integrovat do české společnosti.

Pro pochopení významnosti tématu integrační politiky se následující část zabývá analýzou současné situace v České republice. Je třeba upozornit na to, že tato práce se zabývá především cizinci ze třetích zemí, kteří jsou primární cílovou skupinou integrační politiky České republiky. Proto číselné údaje budou zaměřeny prioritně na státní příslušníky třetích zemí.

K 31. 7. 2015 legálně pobývalo na území České republiky přes 458 tis. cizinců, přičemž státních příslušníků třetích zemí bylo téměř 267 tis., tj. 58,2 %. K celkovému počtu obyvatelstva České republiky tvořili cizinci ze třetích zemí podíl 2,5 %. Lze říci, že většina cizinců ze třetích zemí (tj. 68, 5%; 183 tis. osob) získala na území České republiky trvalý pobyt. Přičemž počet osob s přechodným pobytem klesá, naopak počet osob s trvalým pobytem nadále roste.

Nejvyšší počet cizinců ze třetích zemí pochází z Ukrajiny (105 tis.), dále pak z Vietnamu (56 tis.) a konečně z Ruské federace (35 tis.). Cizinci z těchto tří zemí tvoří zhruba 75 % legálně pobývajících cizinců ze třetích zemí v ČR. Dále pak se jedná o země

jako USA (6 tis.), Mongolsko (6 tis.), Čína (6 tis.), Kazachstán (5 tis.) nebo Moldavsko (5 tis.). V tabulce na konci kapitoly lze tyto údaje vidět a také porovnat s počtem občanů EU.

Věkově se 83 % cizinců ze třetích zemí pohybuje v rozmezí 15 – 64 let. Nezletilé osoby tvoří zhruba 16,3 % (44 tis.) cizinců ze třetích zemí. Věk hraje významnou roli při integračním procesu, s nižším věkem je člověk schopnější se lépe integrovat.²

Od roku 1989 došlo k výraznému růstu počtu cizinců na území České republiky, tento počet vzrostl více než třináctinásobně. Zajímavostí také je, že na území ČR je více cizinců než v Polsku, Slovensku a Maďarsku dohromady.

V následující tabulce lze vidět porovnání počtu občanů Evropské unie a občanů třetích zemí, kteří pobývají v konkrétních krajích České republiky. Jedná se o data aktuální k 31. 12. 2015. Z tabulky jasně vyplývá, že počet občanů třetích zemí tvoří výrazně vyšší počet (269 tis.), zatímco občanů EU tvoří 195 tis. osob.

1-7. 10 nejčastějších státních občanství cizinců: cizinci - občané EU a občané třetích zemí v krajích ČR k 31. 12. 2015¹⁾
 Foreigners - 10 most frequent citizenships: EU-citizens and third-country nationals by region of the CR as at 31 December 2015¹⁾

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

Source: Directorate of the Alien Police Service

Kraj Region	Celkem Total	Ukrajina Ukraine	Slovensko Slovakia	Vietnam Viet Nam	Rusko Russian Federation	Německo Germany	Polsko Poland	Bulharsko Bulgaria	Rumunsko Romania	Spojené státy United States	Mongolsko Mongolia	EU 28	mimo EU non-EU
Celkem / Total													
Celkem/ Total	464 670	105 614	101 589	56 900	34 710	20 464	19 840	10 984	9 116	6 478	5 986	195 499	269 171
Praha	171 408	45 633	27 563	11 707	21 338	3 509	2 967	3 967	2 541	3 922	769	57 014	114 394
Středočeský	61 682	16 185	18 307	5 236	4 470	1 147	2 678	1 899	1 126	601	558	28 380	33 302
Jihočeský	16 390	4 005	3 474	2 758	504	797	342	349	359	166	181	6 989	9 401
Plzeňský	27 304	5 847	7 017	5 347	416	2 291	845	1 103	1 339	121	176	13 678	13 626
Karlovarský	19 073	2 394	1 972	6 680	2 346	2 596	216	221	311	89	282	5 952	13 121
Ústecký	32 612	4 393	4 428	7 923	1 545	7 252	1 081	541	799	131	693	15 584	17 028
Liberecký	17 894	4 908	4 298	2 023	523	552	1 428	547	295	102	916	7 895	9 999
Královéhradecký	13 683	3 699	2 802	1 611	321	370	1 805	209	204	141	293	6 327	7 356
Pardubický	12 011	2 738	3 514	1 283	198	165	1 180	527	532	86	319	6 444	5 567
Vysočina	8 050	2 130	2 169	1 209	153	194	215	187	89	65	455	3 284	4 766
Jihomoravský	40 366	9 593	10 677	4 557	1 842	576	816	744	1 029	493	822	17 447	22 919
Olomoucký	10 413	1 757	3 199	1 470	290	399	562	166	197	164	144	5 213	5 200
Zlínský	8 538	938	3 930	771	247	214	319	69	193	116	342	5 289	3 249
Moravskoslezský	24 493	1 236	8 089	4 286	475	383	5 369	437	91	268	31	15 724	8 769
Nezjištěno Not identified	753	158	150	39	42	19	17	18	11	13	5	279	474

Zdroj: ČSÚ, 2016, s. 51

Cílem této první kapitoly bylo definovat základní pojmy spjaté s tématem práce. Znalost těchto pojmů je klíčová pro porozumění obsahu následujících kapitol, které se již specifickěji

² Toto tvrzení lze založit na výsledku výzkumu uvedený v příspěvku „Jedinec a jeho vrůstání do multikulturní společnosti“ od Alföldy (2006). Dětský přístup cizinců, pro který je typická lepší přizpůsobivost a touha po objevování nového, vede v nové zemi k rychlejší adaptaci a lepší integraci. Naopak stařecký postoj cizince k novému prostředí, který se vyznačuje strnulostí a rigiditou, vede k maladaptaci a neúspěšné integraci. (Alföldy, 2006, s. 4-5)

věnují integrační politice České republiky a působení nestátních neziskových organizací angažujících se na integračním procesu. Následující kapitola si klade za cíl vymezit integrační politiku České republiky.

2 INTEGRAČNÍ POLITIKA ČESKÉ REPUBLIKY

Primárně je třeba stručně zmínit historický vývoj integrační politiky České republiky, aby byla zřejmá propojenost a změny, které se postupem času na české integrační politice projeví. V 90. letech začal vzrůstat počet přistěhovalců a nastala změna v etnickém složení obyvatelstva. Na tyto skutečnosti musela Česká republika zareagovat proto, aby nedošlo k etnickým konfliktům nebo k narušení sociální stability země. Do té doby se ČR zabývala pouze uprchlíky a krajany, integrace se projevovala pouze v podpoře při získání bydlení a při výuce českého jazyka. Významným mezníkem byl rok 1999, kdy byl přijat první vládní dokument, tzv. Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR. Na základě tohoto dokumentu byla vypracována a přijata v roce 2000 první Koncepce integrace cizinců (dále Koncepce). Dále pak v roce 2004 byla předána agendy integrace cizinců na Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále MPSV), které vypracovalo postup, jak realizovat Koncepci. MPSV v roce 2006 vytvořilo novou verzi koncepce, tzv. Aktualizovanou koncepci integrace cizinců. V souvislosti s hospodářskou krizí došlo k opětovnému přesunu koordinační role na Ministerstvo vnitra ČR od poloviny roku 2008. Koncepce byla opět aktualizována v roce 2011 pod názvem Aktualizovaná koncepce integrace cizinců – Společné soužití. Poslední aktualizace koncepce proběhla v roce 2016, která je aktuální v současnosti. Jedná se o tzv. Koncepci integrace cizinců – Ve vzájemném respektu, které je v další části práce věnována samostatná kapitola. (Azyl, migrace a integrace)

Integrační politika je součástí legální migrační politiky, a musí tak reagovat na vývoj migrace. Politika integrace je zaměřena na podporu začlenění legálně pobývajících cizinců do majoritní společnosti, dále pak se zabývá prevencí případných rizik a problémů. V rámci imigračních komunit pracuje s navazováním vztahů s majoritou. Cílem veškerých opatření integrační politiky je předcházení tomu, aby se imigranti uzavírali do komunit nebo se izolovali od společnosti. Integrační politika je postavena na následujících principech: spolupráce se všemi aktéry, kteří se podílejí na integračním procesu; efektivní provedení integračních opatření; dále pak je to princip zvyšování informovanosti všech aktérů v oblasti

integrace. Dalším principem jsou jasné a uchopitelné výsledky všech integračních opatření; zajišťování nových nástrojů jako je například spolupráce s obcemi; a konečně je to princip podpory rozvoje občanské společnosti. (Azyl, migrace a integrace)

Je nutno upozornit na fakt, že Koncepce zahrnuje do své cílové skupiny primárně občany třetích zemí. Integrace azylantů se řídí specifickým opatřením tzv. Státním integračním programem (dále jen „SIP“), který nabyl účinnost dne 1. 1.2016. Je spravován Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Jedná se o program, který navazuje na asistenci poskytovanou osobám s mezinárodní ochranou v České republice od roku 1994, svou oporu má v §§ 68 až 70 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. (Azyl, migrace a integrace)

V této kapitole bylo cílem prezentovat obecněji integrační politiku České republiky. Na tuto část navážou další dvě podkapitoly, které integrační politiku České republiky uchopí specifičtěji a poslouží k hlubšímu pochopení problematiky. Následuje tedy podkapitola pojednávající o aktérech integrační politiky.

2.1 Aktéři integrační politiky

Jako hlavní aktéry integrační politiky můžeme uvést ministerstva, dále jsou to regionální a lokální orgány, veřejné správy, Centra na podporu integrace cizinců, nestátní neziskové organizace, organizace na mezinárodní úrovni, a další.

Integrační politika má dvě roviny, je to vytváření legislativních norem a jejich realizace. Tento proces je v kompetenci mnoha aktérů, jak tvůrců politik, tak odborníků. V České republice je tvůrcem integrační politiky Ministerstvo vnitra České republiky. Jeho role spočívá v koordinaci integrační politiky a ve stanovování cílů této politiky. Ministerstvo vnitra je poskytovatel potřebných zdrojů na naplnění cílů, má také kontrolní a vyhodnocující roli. Vedle tvůrců politik stojí odborníci, kteří vytváří konkrétní programy a realizují aktivity za účelem naplnění stanovených hlavních a průběžných cílů. (Kabancová, 2014, s. 90-92)

V rámci ministerstva vnitra České republiky je za integrační, migrační a azylovou politiku zodpovědný Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen OAMP MV). Za agendu pobytu cizinců v roce 2011 OAMP převzal zodpovědnost od Policie ČR – Služba cizinecké policie. Održením od tehdejšího OAMP MV byl ustanoven zvláštní orgán, Správa uprchlických zařízení (dále jen SUZ), a to za účelem oddělení výkonu státní správy v oblasti azylové politiky a správního řízení od poskytování služeb žadatelům. SUZ se zabývá

agendou poskytování služeb žadatelům, azylantům a zajištěným cizincům, krátkodobě i integrací cizinců.

Vzhledem k tomu, že MV získalo finanční podporu z Evropského fondu pro integraci občanů třetích zemí, mohla být vytvořena v roce 2009 tzv. Centra na podporu integrace cizinců (dále CPIC). CPIC slouží jako podpora cizincům při integračním procesu v každém kraji České republiky. CPIC nabízí sociálně-právní poradenství, pořádá kurzy sociokulturní a českého jazyka, organizuje různé kulturní události pro veřejnost (Tošnerová, 2009, s. 1 – 7).

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se zabývá oblastí vzdělávání cizinců, a to zejména v nabízení a organizování kurzů, zkoušek z českého jazyka, který je klíčový k získání trvalého pobytu nebo státního občanství. Tento resort je také příslušný k poskytování grantů v oblasti vzdělávání cizinců. Ministerstvo zahraničních věcí řídí práci zastupitelských úřadů, je příslušné vydávat krátkodobá či turistická víza, zároveň podává informace cizincům o České republice už v zahraničí. Ministerstvo práce a sociální věci České republiky prostřednictvím Správy služeb zaměstnanosti, které jsou spravovány úřady práce, vydává povolení k zaměstnání. Úřady práce vedou evidenci zaměstnaných cizinců. Správy sociálního zabezpečení vykonávají kontrolní funkci u plnění povinností samostatně výdělečně činných cizinců přispívat do systému sociálního zabezpečení. V rámci MPSV ČR působí také státní úřad inspekce práce, který kontroluje, zda jsou dodržovány pracovně-právní předpisy. Důležitým aktérem v integrační politice je Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, které nese zodpovědnost za podnikání cizinců. Řídí živnostenské úřady, sleduje, jakým způsobem tyto úřady vydávají živnostenská oprávnění, jakým způsobem vykonávají kontrolní činnost. Ministerstvo financí má svůj význam v oblasti výdělečné činnosti cizinců, svou funkci vykonává prostřednictvím finančních úřadů, celních úřadů. (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 22-23)

Jako stěžejní v oblasti integrační politiky se považuje i angažovanost měst a krajů v České republice. Zapojit se mohou buď ve spolupráci s CPIC, nebo v rámci emergentních projektů (tj. Projektů obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni MV ČR). Praxí je i jejich spolupráce s NNO ve smyslu komunitního plánování, vytváření pracovních skupin, nebo při sestavování akčních plánů a podobně. (Kabancová, 2014, s. 97)

Souhrnně lze říci, že v oblasti integrace cizinců se angažuje mnoho aktérů, a je klíčové, aby mezi sebou jednotlivé resorty spolupracovaly. Obecné nastavení integrační politiky se pak promítá do konkrétního působení jednotlivých aktérů na místní úrovni, kde se

angažují zejména neziskové organizace. Tyto organizace jsou cizincům nejbližší a jsou schopny zjistit jejich aktuální potřeby a podporovat je při začleňování do majoritní společnosti (Neničková, 2015, s. 28). Pro tuto práci je role nestátních neziskových organizací výchozí, proto bude prezentována v samostatné kapitole (viz kapitola Nestátní neziskové organizace ve vztahu k integrační politice České republiky). Nyní se práce bude věnovat Konceptci integraci cizinců, ze které vychází integrační politika České republiky.

2.2 Konceptce integrace cizinců

Až v roce 1999 byla uznána důležitost integrace cizinců, a to na základě rostoucího počtu cizinců, kteří se v zemi chtěli trvale usadit. Tento fakt již nešel dál přehlížet, proto vláda přijala Zásady konceptce integrace cizinců na území České republiky. Na tento dokument pak navázala Konceptce integrace cizinců na území České republiky, která se stala zásadním dokumentem konkretizujícím postup státu ohledně integrace cizinců. V reakci na vývoj a aktuální potřeby byla Konceptce aktualizována zatím pokaždé v rozmezí pěti let (2006, 2011, 2016), a v návaznosti na to se aktuálně vytváří i Konceptce integrace cizinců pro hlavní město Prahu. (Azyl, migrace, integrace)

Konceptce uvádí i řadu inovací a diskutuje o změnách do budoucna, a proto se tato práce bude zabývat těmito diskutovanými tématy, tedy problematikou přiznání volebního práva, zvýšení požadované úrovně A1 na A2 a konečně otázka povinné účasti na adaptačně-integračních kurzech. (Konceptce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu)

Ministerstvo vnitra ČR se ke Konceptci integrace cizinců vyjadřuje tak, že „*tento materiál na základě analýzy ukazatelů integrace definuje bariéry integrace a nastavuje záměry politiky integrace cizinců v ČR.*“ Konkrétní opatření, jak v integračním procesu postupovat, jsou uvedena v Postupu při realizaci aktualizované Konceptce integrace cizinců, tj. dokumentu, který se každoročně aktualizuje. Konceptce je základním dokumentem politiky vlády ČR. Jak vláda České republiky uvádí, cílem Konceptce je zachovat sociální soudržnost společnosti tak, aby se zamezilo rozdělení společnosti v oblasti ekonomické, sociální a kulturní. (Konceptce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu)

Při tvorbě Konceptce jsou zapojovány jednotlivé resorty. Jedná se o Ministerstvo práce a sociálních věcí, ministerstvo vnitra, školství a tělovýchovy, průmyslu a obchodu, ministerstvo zdravotnictví, pro místní rozvoj kultury. Mimo jmenovaná ministerstva se na vytváření

Koncepce podílí i obce, kraje a další partneři jako nestátní neziskové organizace. Je nezbytné, aby se tito aktéři více či méně podíleli na tvorbě i realizaci integrační politiky. (Azyl, migrace, integrace)

V roce 2016 bylo v rámci jednoho materiálu vládou schváleno usnesení vlády č. 26 ze dne 18. ledna 2016 Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu a Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2016. Součástí dokumentu je Analýza aktuální situace v oblasti integrace cizinců. V roce 2017 již byl vydán aktuální Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2017. Vzhledem ke klíčovému postavení Koncepce integrace cizinců v integrační politice je nezbytné integrační politiku prezentovat tak, jak ji předkládá Koncepce. (Azyl, migrace a integrace)

Koncepce považuje občany třetích zemí, kteří legálně pobývají na území České republiky, za cílovou skupinu integrace cizinců. Jedná se o cizince, kteří nežádají ani neobdrželi mezinárodní ochranu. Nově Koncepce uvádí, že ve výjimečných krizových případech za cílovou skupinu lze považovat občany zemí Evropské unie. (Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu)

Koncepce zdůrazňuje, že cílem celé integrační politiky je prevence vytváření uzavřených komunit, izolaci a exkluzi cizinců. Integrační politika musí usilovat o sociální soudržnost a harmonické soužití všech obyvatel země. (Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu)

Zásadními principy integrační politiky se zakládají na spolupráci všech aktérů této politiky, efektivních opatřeních, je třeba zvyšovat povědomí a informovanost v oblasti integrace. Je nezbytné dosáhnout výsledků, které budou jasně uchopitelné, dále je třeba využívat nové nástroje jako zapojení a spolupráce s obcemi, konečným principem je podporovat rozvoj občanské společnosti v souvislosti s vytvářením integračních center v regionech. (Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu)

Nejvýznamnější oblasti úspěšné integrace cizinců v České republice se týkají znalosti českého jazyka, ekonomické soběstačnosti, orientace cizince ve společnosti a vzájemných vztahů s majoritní společností. (Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu)

Koncepce integrace cizinců uznává nenahraditelnost nestátních neziskových organizací v oblasti integrace cizinců. Koncepce podporuje, aby tyto organizace vznikaly, aby se rozvíjely, byly aktivní a efektivně pracovaly. (Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném

respektu) A proto bude následující kapitola definovat nestátní neziskové organizace, které se v oblasti integrační politiky angažují.

3 NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE VE VZTAHU K INTEGRAČNÍ POLITICE ČESKÉ REPUBLIKY

Jednu z nejdůležitějších rolí v realizaci integrační politiky České republiky zastávají nestátní neziskové organizace. Jejich činnost je podporována od vytvoření Koncepce integrace cizinců. Neziskové organizace jsou významným aktérem v oblasti hájení práv cizinců, prosazování změn v současné legislativě, také poskytuje poradenství, vzdělávání, a podobně. K lepší koordinaci neziskových organizací pracujících s migranty bylo v roce 2003 vytvořeno tzv. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR (dále jen „Konsorcium“). Konsorcium tvoří 18 členských neziskových organizací. Posláním Konsorcia spočívá v prosazování migrační, azylové a integrační politiky. Činnost Konsorcia je zaměřena na realizaci společných projektů, vzájemné výměně informací mezi členy Konsorcia. Dále pak se zasazuje o advokační činnost v legislativní sféře, zajímá se o dotační politiky týkající se otázky migrace a integrace cizinců. Konsorcium propaguje témata migrace, integrace migrantů, lidských a občanských práv. Kromě několika dalších činností pořádá také společenské, kulturní, dobročinné a sportovní akce.

Výzkumná zpráva „Efektivita poskytování služeb nestátními neziskovými organizacemi v oblasti integrace cizinců“ také popisuje hlavní oblasti, ve kterých se neziskové organizace angažují, aby naplňovaly cíle integrační politiky ČR. Jedná se o oblast zdraví, rekreace a kultury, vzdělání, sociální péče, a další služby typu ochrany lidských práv, právních služeb, a další. (Prouzová a kol., 2008: 29) Participace NNO lze vidět také v rámci Státního integračního programu, který se zabývá oblastí bydlení, zaměstnání a výuky českého jazyka.

Nestátní neziskové organizace, které se zapojují v servisní oblasti migrační politiky, jsou rozděleny na tři typy dle výzkumné zprávy „Efektivita poskytování služeb nestátními neziskovými organizacemi v oblasti integrace cizinců pro MPSV ČR“. Jedná se o organizace typu A, B, C. Přičemž organizace typu A se věnují výhradně integračním aktivitám pro cizince, organizace typu B se integrací zabývají částečně a poskytují i jiné služby. Organizace typu C jsou tvořena přímo cizinci a národnostními menšinami, a to za účelem uspokojování

potřeb vybraným skupinám cizinců a občanů ČR. (Prouzová, Hladká, Křivánek, Malý, Pospíšil, Pudová, Šelešovský, 2008, s. 11)

Nezastupitelnou roli nestátního neziskového sektoru v oblasti integrační politiky lze posoudit i na základě „Zprávy o realizaci koncepce integrace cizinců v roce 2006“. Tato Zpráva ukazuje na skutečnost, že nestátní neziskové organizace ve spolupráci nebo spoluúčasti státní správy realizují velké množství praktických integračních opatření, které státní správa přímo a efektivně realizovat nemůže. (Vláda ČR: Usnesení vlády č. 126 ze dne 21. 2. 2007, 2007: 29) V příloze č. 2 se nachází aktuální přehled nestátních neziskových organizací, které se v oblasti integrace angažují.

V následující podkapitole bude prezentováno financování NNO, dokument Migrační manifest, který je reakcí neziskových organizací na současnou integrační politiku České republiky, a vzhledem k cíli práce se stává významným dokumentem pro tuto práci. Poslední část této kapitoly tvoří kampaně, které za účelem propagace tématu migrace a integrace pořádá Konsorcium nevládních organizací.

3.1 Financování nestátních neziskových organizací

Cílem této podkapitoly je prezentovat nejprve obecné zdroje financování nestátních neziskových organizací. Následně bude specifičtěji definováno financování nestátních neziskových organizací v oblasti integrace cizinců. Tato kapitola je významná proto, že financování NNO participující na integračním procesu je dle některých zdrojů považováno za nedostatečné. Lze předpokládat, že ve výzkumném šetření se s touto problematickou oblastí integrační politiky setkáme.³

Financování nestátních neziskových organizací je obecně založeno na diversifikaci finančních zdrojů. Tyto zdroje lze rozdělit na dvě základní skupiny, přičemž první z nich je tzv. systém veřejného financování. V tomto systému spolupracují instituce veřejné správy

³ Jak se na webových stránkách www.migraceonline.cz uvádí, činnost NNO, které se podílí na integračním procesu v ČR, je limitována nejistým financováním. Tento fakt pak vytváří nejistotu další existence NNO. Také se poukazuje na skutečnost, že NNO se cítí nedoceny za často dobrovolnou a málo placenou práci ze strany státních institucí i klientů. (Mezi státem a klienty - Nevládní neziskové organizace pracující s uprchlíky a migranty v ČR)

(státní správy a samosprávy), finanční podpora je čerpána z veřejných rozpočtů, kde řadíme dotace, veřejné zakázky, smlouvy o poskytování služeb, a další. Druhou skupinu tvoří finance tzv. neveřejných zdrojů (tuzemských a zahraničních). Zde se řadí nadace, firemní dárcovství, individuální dárci, příjmy z vlastní činnosti (členské příspěvky, příjmy z loterií), daňová zvýhodnění, a další. (Hyánek, Škarabelová, Řežuchová, 2005, s. 9)

Koncepce podporuje činnost vybraných neziskových organizací, které se angažují v procesu integrace cizinců a jsou schopny prokázat svou efektivitu. Nestátní neziskové organizace jsou podporovány ze státního rozpočtu v rámci dotací resortů, nebo z prostředků Azylového, migračního a integračního fondu (dále AMIF). Dále pak mohou čerpat finanční podporu z fondů Evropské unie, konkrétně z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí nebo z Evropského sociálního fondu (dále ESF). (Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu)

Jak uvádí Koncepce (2016), financování integrace je založeno na diversifikaci finančních zdrojů. Je nutné, aby se oblast integrace financovala jak ze státního rozpočtu, tak i z finančních zdrojů Evropské unie. Do roku 2015 byla finanční podpora čerpána z Fondu Solidarita, stejně tak z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí (dále EIF). V současnosti od roku 2014 do roku 2020 je k dispozici AMIF. Finanční prostředky byly v rámci tohoto fondu sníženy, proto je nezbytné, aby byly využívány finance z jiného zdroje, jako je ESF. (Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu)

Současná situace financování oblasti integrace je postavena na tom, aby byly propojeny jednotlivé prostředky státního rozpočtu a zdroje Evropské unie. Dále pak je třeba kontrolovat, zda jsou realizovaná opatření v oblasti integrace prováděna efektivně, průběžně kontrolovat využití finanční podpory na projektech, a zda jsou tyto projekty kvalitní a účinné. Financování oblasti integrace bude také projednáváno s kraji a obcemi, aby převzaly část finanční odpovědnosti. ČR se zasadí i o rozšíření možností pro využívání programů z ESF v oblasti financování integrace cizinců. (Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu)

Následující podkapitola prezentuje dokument, který vydalo Konsorcium nevládních organizací pracujících s cizinci. Jedná se o tzv. Migrační manifest, který je významným materiálem pro tuto práci, neboť uvádí problematické oblasti integrační a migrační politiky z pohledu nestátních neziskových organizací.

3.2 Migrační manifest⁴

Úvodem je třeba říci, že celá kapitola čerpá přímo z Migračního manifestu, proto bude pro všechny odstavce využit následující zdroj: Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR, 2015, s. 13-17.

Migrační manifest je dokument, který v roce 2015 předložilo Konsorcium nevládních organizací pracujících s cizinci. Jak uvádí Konsorcium, je to manifest hodnot a principů, které mají svůj význam při vytváření spravedlnosti ve společnosti v globalizovaném světě. Zasazuje se o možnost pro všechny žít důstojně a o to, aby byly maximálně uplatněny principy svobody a rovnosti. Skrze tento dokument Konsorcium prezentuje své zkušenosti a postoje k integrační a migrační politice a zasazují se tak o změny. Migrační manifest byl adresován především tvůrcům politiky a odborníkům, zároveň je přístupný i širší veřejnosti. Konsorcium upozorňuje na skutečnost, že Česká republika nenaplnuje jistá pravidla, ke kterým přistoupila na základě vytvořených legislativ nebo mezinárodních úmluv, ke kterým se zavázala. Konkrétně je jmenován zákon č. 262/2006 Sb., zákoníku práce týkající se zahraničních zaměstnanců, také nenaplnuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců. Česká republika neprojevuje respekt vůči Úmluvě o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a Protokolu z roku 1967. Cílem Migračního manifestu je tedy podpořit rozvoj respektu, odpovědnosti a otevřené občanské společnosti.

Migrační manifest pojednává o tématech volného pohybu, solidaritě s uprchlíky a spravedlivé azylové politice, obsahuje téma integrace a integrační politiky. Dále se zabývá sociálními právy migrantů, vzděláváním, postavením migrantů na trhu práce a konečně politické participaci. Vzhledem k tomu, že se výsledky empirické části práce promítají právě do některých kapitol Migračního manifestu, je třeba významné téma integrace a integrační politiky teoreticky ukotvit.

Integrace a integrační politika je samostatnou velkou kapitolou v Migračním manifestu. Uvádí několik nedostatků, které se týkají především financování integrace a flexibilní strategie lokální integrační politiky. Integrace pro společnost znamená spíše

⁴ Zdroj celé podkapitoly je přímo Migrační manifest (2015), který je vydán Konsorciem nevládních organizací pracujících s migranty v ČR.

asimilaci, tedy přizpůsobení se české kultuře a deklaruje občanům jejich klidné soužití s cizinci.

V podkapitolách se téma zaměřuje na potřebu zapojit všechny strany a subjekty do procesu integrace, která je chápána jako obousměrný proces. Tedy je nutné, aby se do integrační politiky zapojovali nejen obyvatelé s migrantským původem.

Pro úspěšnou integraci je nutné aplikovat tuto politiku na vládní, krajské i místní úrovni. Vzhledem k centralizaci systému pod Ministerstvo vnitra je náročné zapojit do procesu integrace samosprávy a občanské společnosti. Tato skutečnost demotivuje obce zabývat se integrací cizinců. Centrum na podporu integrace cizinců zřizované státem je spíše vnímáno Konsorciem jako nástroj vládní a ne regionální politiky. Je proto důležité aktivně zapojit kraje do utváření strategií integrace. V roce 2008 byla integrační politika předána z Ministerstva práce a sociálních věcí do gesce Ministerstva vnitra, přičemž Konsorcium navrhuje navrátit tuto agendu zpět Ministerstvu práce a sociálních věcí proto, aby vynikl sociální rozměr této problematiky.

Koncepce integrace cizinců uvádí, že cílovou skupinou integrační politiky jsou občané třetích zemí s legálním pobytem v České republice. Neziskové organizace pracující s cizinci jsou názoru, aby služby integrační politiky byly poskytovány všem migrantům bez ohledu na občanství a pobytový status.

Alarmující je i skutečnost, že zaměstnanci státní správy, samospráv a veřejných institucí nejsou vzděláni v oblasti interkulturní komunikace a kompetencí. Důsledkem pak dochází k nedorozuměním mezi migranty a zaměstnanci veřejných institucí. Je proto důležité koncepčně zajistit interkulturní vzdělávání zaměstnanců veřejné a státní správy.

Jako kontraproduktivní opatření je vnímáno zvyšování integračních povinností v rámci jazykových a dalších znalostí. V případě takových podmínek je třeba zajistit příležitosti, které migrantům pomohou těmto povinnostem dostát. Adaptačně integrační kurzy jsou efektivní, pokud nejsou zneužity v neprospěch migrantů.

Diskutovaným tématem je přiznání volebního práva pro migranty s trvalým pobytem. Konsorcium se proto shoduje na tom, že s přibývajícím roky pobytu musí přibývat i další práva, a to nejen v oblasti politické participace.

Je klíčové, aby se občanská integrace stala významným cílem politiky integrace. Jak již bylo zmíněno výše, v české občanské společnosti je integrace spíš vnímána jako asimilace. Tento pohled se tak stává bariérou ve snaze zapojit do integrace majoritní společnost. Nutností je, aby migranti respektovali zákony a veřejné instituce České republiky, stejně tak jako občané. Zároveň by jim měla být umožněna politická participace, aby se mohli kriticky vyjadřovat k úpravám zákona či v oblasti věcí veřejných.

Následující část se věnuje činnostem, zřejmě kampaním, skrze které se Konsorcium angažuje v integrační politice České republiky.

3.3 Kampaně

Jak již bylo v úvodu této kapitoly zmíněno, neziskové organizace společně vytvořily tzv. Konsorcium nevládních organizací, které pracují s migranty. Společně vytváří různé aktivity, mezi které patří mimo jiné i kampaně. S účelem poukázat na významnou roli neziskových organizací v oblasti integrační politiky budou v této části představeny dvě významné kampaně pořádané Konsorciem. V roce 2015 byla započata kampaň za přijímání uprchlíků. Témata této kampaně byla zaměřena na zajištění přístupu k mezinárodní ochraně, dále během azylového řízení umožnit integraci uprchlíků. Tématem také bylo neudělování sankcí uprchlíkům, kteří s sebou neměli důležité dokumenty. Kampaň se také zabývala tématem, jak zvýšit aktivní zapojení České republiky do řešení humanitárních krizí a geopolitických výzev ve světě. Všechna tato témata měla vést k cíli kampaně, a to formulovat požadavky pro změnu azylové politiky a kultivovat veřejnou diskuzi o přijímání uprchlíků. Kampaň za přijímání uprchlíků přinesla fakta o současné situaci uprchlíků na území České republiky. Také bylo upozorněno na problémy, které byly v rozporu s mezinárodními lidskoprávními úmluvami. Ze zkušeností členů Konsorcia pak kampaň nabízí řešení zmíněných problémů. (Kampaň za přijímání uprchlíků)

Další významnou aktivitou pořádanou Konsorciem byla kampaň za zdravotní pojištění migrantů a migrantek. Konsorcium upozornilo na skutečnost, že až sto tisíc dlouhodobě pobývajících migrantů a migrantek na území ČR je vyloučeno z veřejného zdravotního pojištění. Z pojistného, které cizinci zaplatí, se odvádí většina na zisky nebo provozní náklady komerčních pojišťoven, namísto toho, aby bylo toto pojistné použito na léčení migrantů. Cílem kampaně bylo tedy docílit takové legislativní změny, která by umožňovala zahrnutí

cizinců do veřejného zdravotního pojištění. (Kampaň za zdravotní pojištění migrantů a migrantek)

Kromě kampaní se neziskové organizace snaží i ovlivňovat politiku integrace. Příkladem je nezisková organizace SIMI, která ve své výroční zprávě (2015) uvádí, že v rámci připomínkování Koncepce integrace cizinců se zasazovali o to, aby byla větší pozornost věnována migrantkám a obětem domácího násilí. Migrantky jsou jako ženy ohroženy vícečetnou diskriminací. Migrantky, které se staly obětí domácího násilí, jsou zranitelnější než oběti z majoritní společnosti. SIMI se zasadilo také o to, aby Česká republika neuplatňovala výjimky v ochraně práv migrantek, a tak mělo vliv na procesu ratifikace Úmluvy rady Evropy o předcházení a potlačování násilí na ženách a domácího násilí. (SIMI, 2015, s. 29-30) Kromě těchto zmíněných aktivit je tato nezisková organizace také členem několika českých platforem, které ovlivňují integrační politiku. Například je členem Výboru pro práva cizinců při Radě vlády pro lidská práva, kde se angažuje jako poradní orgán Vlády ČR. Dále pak je členem tzv. Pracovní skupiny pro ekonomickou migraci při Ministerstvu průmyslu a obchodu, kde probíhá diskuze na téma pracovní migrace, a další. (SIMI, 2015, s. 21)

Konsorciem se například vyjádřilo také k projednávání Poslanecké sněmovny o novele zákona o pobytu cizinců. Poslanec Václav Klučka (ČSSD) totiž předložil pozměňovací návrh, který je Konsorciem považován za jeden z největších zásahů do cizineckého práva za poslední desetiletí. Konsorciem proto vyzvalo poslance, aby tento pozměňovací návrh odmítli proto, že je v rozporu s evropským i českým ústavním právem a omezuje práva na území ČR pobývajících a pracujících migrantů, a zároveň českých občanů, kteří jsou jejich rodinnými příslušníky. (TISKOVÁ ZPRÁVA: Poslanecký přílepek protiústavně omezuje práva cizinců)

Po tomto teoretickém vymezení tématu integrační politiky České republiky se práce věnuje empirické části, která nejprve definuje metodologii, a následně budou prezentována výsledná data.

4 METODOLOGIE

V této části je formulována výzkumná otázka, metoda výzkumu a sběru dat. Dále bude osvětlen výběr výzkumného souboru a způsob, jakým byli vybráni komunikační partneři pro

poskytnutí rozhovoru, o jehož průběhu pojednává samotná podkapitola. Popíše také způsob, jakým byla získaná data zpracovávána a zaměřím se i na etické hledisko výzkumu.

4.1 Výzkumná otázka

Tato práce se zabývá názory pracovníků nestátních neziskových organizací, které se pohybují v oblasti integrace cizinců. Konkrétně si výzkum klade za cíl zjistit konkrétní problémy a nedostatky spojené s integrační politikou České republiky z pohledu nestátních neziskových organizací. Výzkumná otázka tedy zní: *„Jaké problémy a nedostatky vnímají pracovníci nestátních neziskových organizací na integrační politice České republiky?“*

4.2 Metody výzkumu

Abych porozuměla a pochopila jednotlivé názory komunikačních partnerů, zvolila jsem kvalitativní typ výzkumu, díky kterému problematiku lze hlouběji pochopit, a který vytváří prostor pro větší sdílení. Hendl definuje kvalitativní výzkum jako způsob, díky kterému mohou vyplynout nová témata a podněty, na které si dopředu nevzpomeneme. (Hendl, 2006, s. 53) Kvalitativní přístup vytváří příležitost doptat se na další významné informace a žádat vysvětlení odpovědi. (Topinka, Janoušková, Kliment, 2010, s. 9). Disman uvádí, že získané informace se nedají generalizovat na populaci. (Disman, 2014, s. 289)

Pro tento výzkum bylo vybráno šest jedinců, kteří poskytli rozhovor. Při zpracování dat jsem v jednotlivých výpovědích hledala souvislosti.

4.3 Metoda sběru dat

K zjišťování dat jsem využila rozhovor pomocí návodu. Návod zajišťuje tazateli, že v průběhu rozhovoru probere s respondentem všechna významná témata pro tazatele. Návod může být stanoven seznamem témat či otázek. Pokud je rozhovor takto veden s více respondenty, návod umožňuje srovnání (Hendl, 2016, s. 178-179).

Připravila jsem si předem návod tvořený otázkami, u kterých bylo možné rozhovor dále rozvíjet a doptávat se. Jedná se o následující sadu otázek:

1. Jak byste hodnotil/a tvorbu současné integrační politiky/její realizaci?

2. Vnímáte nějaké konkrétní problémy spojené s touto politikou?
(pro cizince, pro společnost, pro Vás jako NNO)
3. Jaké byste jmenoval možnosti nebo potřeby změn do budoucna?
(problematika přiznání volebního práva, češtiny z požadované úrovně A1 bude zvýšena na úroveň A2, povinná účast na adaptačně integračních kurzech)
4. Jak byste hodnotil/a spolupráci jednotlivých aktérů integrační politiky?
5. Co si myslíte o CPICech?
6. Jaký význam má podle Vás jako neziskovou organizaci v integrační politice Migrační manifest?
7. Pro shrnutí, můžete, prosím, vyjmenovat 5 největších problémů/nedostatků české integrační politiky?

První tři otázky jsou v podstatě parafrází hlavní výzkumné otázky. Čtvrtá otázka je konkrétněji zaměřena na participaci jednotlivých aktérů integrační politiky, na kterých je závislý proces integrace. Pátá otázka se zabývá CPIC, které mohou být považovány trochu jako konkurence pro NNO spíše než podporující partner při integračním procesu. V šesté otázce je zahrnutý Migrační manifest, který ukazuje názor NNO na integrační politiku, a je tak významným dokumentem, ze kterého mimo jiné vychází i tato práce. Sedmá otázka je shrnutím, které slouží pro ucelenost a větší srozumitelnost problematiky.

4.4 Výběr výzkumného souboru

Rozhovor poskytlo celkem šest respondentů, všichni to byli pracovníci nestátních neziskových organizací, které se věnují integraci cizinců. Respondenti měli různé pracovní pozice, jednalo se však především o sociální pracovníky. Výzkum byl realizován se čtyřmi respondenty v Praze, a to proto, že právě v Praze se nachází nejvíce cizinců a neziskových organizací, které se tématu integrace cizinců věnují. Další dva rozhovory poskytly organizace v Olomouckém kraji, jedná se o organizaci Žebřík, z.s. a Sdružení občanů zabývajících se emigranty, z.s. Vybrala jsem výhradně organizace, které se specializují přímo na oblast integrace cizinců. Spolupracovala jsem s InBází, Poradnou pro integraci, se Sdružením pro integraci a migraci a s Centrem pro integraci cizinců.

Pracovníci, kteří rozhovor poskytli, přímo pracují s cizinci nebo jejich práce spočívá v organizačních záležitostech. Všichni respondenti mají několikaletou zkušenost (nejméně tříletou) v neziskové organizaci pracující s cizinci. Pro rozhovor byli vybráni pracovníci na

základě doporučení z jejich neziskové organizace. Rozhovor byl poskytnut v prostorách organizací. Úvodem jsem vždy respondenty informovala o cílech mého výzkumu a o etických zásadách výzkumu, uvedených v informovaném souhlasu, a zároveň byli předem požádáni o souhlas s nahráváním.

4.5 Průběh výzkumu

Výzkum byl proveden v časovém rozmezí od prosince 2016 do února 2017. Bylo osloveno dohromady šest nestátních neziskových organizací, které obratem doporučily jednoho ze svých pracovníků, který se v dané oblasti integrace cizinců vyzná velmi dobře. Všechny oslovené organizace byly ochotné a na výzkumu měly zájem se podílet. Rozhovor jsem vedla tedy s šesti pracovníky neziskových organizací. Především se jednalo o sociální pracovníky nebo vedoucí sociálního oddělení.

V jednotlivých neziskových organizacích jsem rozhovor vedla se čtyřmi komunikačními partnery. Další dva rozhovory byly realizovány v kavárně. Časová náročnost rozhovoru se pohybovala v rozmezí 30 – 70 minut. V prosinci byl poskytnut první rozhovor, na základě kterého jsem upravila znění některých otázek tak, aby byly pro další komunikační partnery otázky srozumitelnější a méně náročné.

Na úvod jsem volila jednodušší, popisné a zkušenostní otázky, aby se respondent rozpovídal. Konkrétně jsem se ptala na představení organizace, ve které pracují, na dokumenty, ze kterých vycházejí. Poté jsem pokračovala dle předem vytvořeného seznamu otázek. V průběhu jsem měla několik doplňujících otázek, abych mohla problematice lépe porozumět, a dojít tak k odpovědím na výzkumnou otázku. Otázky jsem poslala předem čtyřem respondentům, kteří o ně projevíli zájem.

4.6 Zpracování dat

Pro přesnější zachování výpovědi komunikačních partnerů jsem zvolila nahrávat rozhovor na notebook. Úvodem jsem vždy požádala o souhlas k nahrávání. Žádný z komunikačních partnerů s nahráváním neměl problém, a tak jsem všechny rozhovory mohla nahrát a následně přepsat.

Zvolila jsem doslovnou formu přepisování rozhovoru, využila jsem pro to textový formát MS Word. Data jsem zpracovávala pomocí programu MAXQDA, kde jsem rozhovory

kódovala a určila obecnější oblasti výsledků, ke kterým jsem následně přiřazovala další jednotlivá data. Text je v rámci kódování rozdělen na významové jednotky, ke kterým jsou přidělena jména, tzv. kódy. Tyto kódy jsou následně seskupeny na základě podobnosti a vytváří společně kategorie. Jednotlivé kategorie jsou uspořádány do vzájemných souvislostí, ze kterých jsem vytvořila analytický text takovým způsobem, aby odpovídal na výzkumnou otázku. Teoreticky je tento způsob nazýván jako konstrukce kategoriálních systémů, který je využíván pro rozřídování dat do jednotlivých kategorií. (Hendl, 2016, s. 211).

4.7 Etické hledisko výzkumu

Hendl v souvislosti s etickými aspekty výzkumu poukazuje na některé důležité oblasti, které etičnosti výzkumu napomáhají. Mezi oblasti, které Hendl zmiňuje, a které se vztahují také k mému výzkumu, patří získání informovaného souhlasu od respondenta, svoboda odmítnutí, anonymita, soukromí a emoční bezpečí. (Hendl, 2016, s. 155 - 156) V následující části textu zmíním, jak jsem v průběhu výzkumu jednotlivé aspekty uplatňovala.

Před zahájením rozhovoru jsem se pokaždé komunikačních partnerů zeptala, zda souhlasí s tím, že rozhovor bude nahráván. Zároveň jsem jim dala informovaný souhlas, který si pečlivě přečetli a podepsali. Poté jsem osvětlila cíle výzkumu a informovala o tom, že se dbá na anonymitu a je možnost neodpovídat na otázky či od výzkumu odstoupit. Formulář informovaného souhlasu přikládám v příloze č. 1.

Vzhledem k anonymitě komunikačních partnerů nejsou uvedeny v této práci jejich pravá jména a k výpovědím nepřipisuji jména organizací, ve kterých pracují. Jména respondentů jsou smyšlená.

Během rozhovoru jsem aktivně naslouchala a neposuzovala žádnou z odpovědí. Místo k poskytnutí rozhovoru bylo určeno přímo komunikačními partnery tak, aby se cítili příjemně.

4.8 Reflexe výzkumu

Neziskové organizace pracující v oblasti integrace se nachází pouze v některých krajích, přičemž většina je v Praze. Jistou bariérou výzkumu byl výběr výzkumného souboru, neboť většina respondentů byla právě z Prahy, kde je počet cizinců nejvyšší. Limitem je i obecnější pojetí tématu, které problematiku zachycuje spíš povrchněji. Při specifitějším zaměření na určitou oblast by výzkum mohl zkoumat hlubší souvislosti. Na druhou stranu

však výsledná data mohou posloužit pro další výzkumná šetření, která se mohou zaměřit na konkrétní problematickou oblast.

Během rozhovorů jsem měla tendence souhlasit na základě mého subjektivního názoru na dané téma. Byla jsem si však toho vědoma a během rozhovorů jsem respondentům nedávala najevo, zda mám stejný či odlišný názor.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Neziskové organizace načerpaly cenné zkušenosti během své dlouholeté praxe v oblasti integrační politiky, jejich know-how předávají ochotně dalším aktérům v oblasti integrace. V následujících částech práce bude věnována pozornost právě zkušenostem těchto pracovníků z neziskových organizací, jejichž odpovědi lze sjednotit do jednotlivých kategorií představujících problematiku oblasti integrační politiky.

Na základě zpracovaných dat z výzkumu lze určit dvě významné problematiku oblasti. Jedná se o oblast aktérů integrační politiky a o oblast Koncepce integrace cizinců. Výsledky byly určeny na základě položených otázek (viz kapitola Metoda sběru dat), které jsou konkrétně jmenovány u jednotlivých výsledných částí, přičemž otázka č. 6 a č. 7 se promítala do obou oblastí. Pod tato dvě hlavní témata spadá několik dalších podoblastí, které jsou prezentovány v souvislostech v následující části práce. U každé části je zároveň vypracována i diskuze.

5.1 Aktéři integrační politiky z pohledu nestátních neziskových organizací

Aby byla integrace úspěšná, je potřeba, aby mezi jednotlivými aktéry integrační politiky fungovala propojenost a spolupráce. Z výzkumu vychází najevo, že spolupráce je navzájem velká, záleží na ochotě spolupracovat. Zároveň však lze reflektovat skutečnost, že každý z aktérů přistupuje k integraci trochu jinak, dle svých možností a vzájemná propojenost integračních aktivit naopak příliš nefunguje.

„Tak myslím si, že největší problém je v tom, že nefunguje propojenost, každý si tak trochu hrabe na vlastní písečku. Každý k tomu přistupuje jinak, podle svého, ať už to

jsou nějaké kulturní osvětové akce, služby, poradenské, pracovní, interkulturní, tlumočení, jazykové kurzy.. Takže každý k tomu přistupuje jinak a dělá si to podle svého.“ (Ondřej)

První výslednou oblastí výzkumu jsou tedy aktéři integrační politiky. Tento výsledek byl určen především na základě odpovědí na otázky č. 1, č. 4, č. 5. Do této oblasti je zahrnuto několik dílčích výsledků, které jsou seřazeny podle vzájemných souvislostí. Jedná se dohromady o sedm oblastí, které lze rozdělit na čtyři skupiny. První skupina se zabývá státní správou, do které spadají první tři výsledné části, tedy „Integrační a restriktivní politika v kompetenci Ministerstva vnitra“, dále „Nedodržování zákonných lhůt“ a konečně „Pracovníci státní správy a interkulturní kompetence“.

Další výsledná oblast s názvem „Obec jako významný aktér v integračním procesu“ se zabývá obcemi, které by dle respondentů měly projevovat větší angažovanost v oblasti integrace. Třetí výsledná kategorie souvisí s financováním nestátních neziskových organizací, tato oblast nese název „Integrace cizinců jako podfinancovaná oblast“.

Poslední výsledná část je zaměřena na integraci jako oboustranný proces, kterého se účastní cizinci a majoritní společnost. Tato kategorie obsahuje dvě skupiny, první pod názvem „Potřeba spolupráce s majoritní společností“ se zabývá nutností zapojení většinové společnosti do integračního procesu. Druhou část tvoří cizinci a jejich angažovanost v integraci, jedná se o kapitolu „Nezbytnost motivace cizinců k integraci“.

5.1.1 Integrační i restriktivní politika v kompetenci Ministerstva vnitra

Ministerstvo vnitra převzalo agendu integrační politiky od Ministerstva práce a sociální věcí v roce 2008. S touto skutečností se však nestátní neziskové organizace neztotožnily a zasazují se o navrácení této agendy zpět na MPSV. Zásadní kritika je přisuzována tomu, že MV zastává politiku restriktivní i integrační. Je tedy jakýmsi protipólem, když má v kompetenci udělovat cizincům pobyt a zároveň pak pracovat s lidmi, kterým pobyt udělen byl.

„Jako naprosto zásadní kritika směřuje k tomu, že vlastně integrace, agendu integrace cizinců, má na starosti stejné ministerstvo jako to, které rozhoduje, kdo tu bude a nebude a kdo je oprávněný k pobytu a kdo ne. Veškerou škálu povolání až po nejhorší restrikce jako vyhoštění, zákaz pobytu je v agendě jednoho ministerstva. Tohle je jádro pudla. Logicky nemůže pod jedním ředitelem odboru být politika restriktivní a

integrační. Před časem tu agendu mělo ministerstvo práce alespoň z části a my jsme se snažili vlastně lobbovat, aby se vrátila tato agenda na ministerstvo práce, protože si myslíme, že to má sociální a humánní aspekt a takhle to není udržitelné.“ (Olga)

„Ministerstvo vnitra je resort, který má na starost ochranu státu, z toho důvodu zastává integrační politice trochu restriktivnější postavení. Mají moc udělovat a neudělovat pobyt, a zároveň s těma lidma, kteří tu žijí, už pracují dál. Nastavují nějaké integrační procesy, což jsou takové protipóly.“ (Ondřej)

5.1.2 Nedodržování zákonných lhůt

V teoretické části byla prezentována role ministerstva vnitra. Na základě tohoto výzkumu bylo od většiny respondentů jako absolutní problém zmíněno, že ministerstvo vnitra nedodržuje nastavené lhůty při vyřizování různých žádostí. Tato skutečnost má pak za následek další problémy jako je nejistota cizinců, zda v zemi zůstanou nebo zda budou mít možnost pracovat. Respondenti se o daném tématu zmiňují následovně.

„Absolutní problém, který má další důsledky, je to, že ministerstvo vnitra nedodržuje nastavené lhůty. To dělá lidem neskutečné potíže. Ač má na většinou šedesát dní, tak je schopné vést řízení třeba i dva roky. Cizinci – běda, aby se o den zpozdili. Vůbec nic se neodpouští cizincům, kteří musí jet přesně podle zákona, ale ministerstvo není schopno dodržet lhůtu. Hodně se to vyřizování zdržuje. Tohle je prostě základ. Cizinci jsou systémem semletý a nemůžou nic dělat. Ať je to klidně zamítnuté, cokoli, ale ať je to vyřízeno do 60 dnů. Nikdo si tady ani nestěžuje na porušování lidských práv.“ (Jiřina)

Další z respondentů tuto skutečnost potvrzují a za důsledek považují i ztrátu motivace cizinců k integraci.

„Migrační politiky třeba jako ministerstvo vnitra nedodržují lhůty, a lidé se dostávají do absolutně nejisté situace, jestli tu zůstanou a podobně. To je zásadní i na tu motivaci, protože jakou má jistotu, že tady zůstane a bude motivovaný se učit jazyk, který je navíc těžký. Právní jistota je velice oslabená.“ (Olga)

„Ve vztahu ke klientům, co řešíme, je to, že se nedodržují lhůty z ministerstva. Klient tak je v nejistotě. A ke státnímu integračnímu programu – hodně se to mění, nastavují se nová pravidla neustále, tak je to pak těžké pro neziskovku i pro toho klienta.“ (Jiřina)

Zároveň respondenti na základě praxe tvrdí, že většina cizinců se proti těmto situacím neodvolávají, nepodávají stížnosti. Vyžaduje to značnou administrativní náročnost a cizinci stát, jednoduše řečeno, nechtějí provokovat.

„Obouval se do toho i ombudsman, občas tu jsou někteří odvážní advokáti, že žalují na odškodnění odpovědnost státu za škodu, když přijde cizinec o práci nebo má nějakou újmu. Ale bohužel se to nedělá paušálně, protože je to administrativně náročné. Cizinci nechtějí raději moc provokovat, proto se vykašlou na nějaké odškodňování. Raději si udrží svůj minimální životní standart, raději budou vykořisťováni, než aby o práci přišli.“ (Jiřina)

5.1.3 Pracovníci státní správy a interkulturní kompetence

Migrační manifest poukazuje na nedostatečné vzdělání zaměstnanců státní správy v oblasti interkulturních kompetencí. (viz kapitola Migrační manifest) Důsledkem toho se cizinci často potýkají s nepochopením na úřadech, kde potřebují vyřídit své záležitosti. Otázkou je, jak interkulturně kompetentní jsou pracovníci, se kterými se cizinci dostávají do kontaktu. Tato skutečnost s sebou přináší další problémy.

„A možná ty úřady práce by mohly spolupracovat více, protože nevím jak je to prostředí na úřadu práce přátelské pro lidi, kteří nemluví česky a kdyby spolupracovali s nějakou službou, která může poskytnout tlumočení, dávky.“ (Ivo)

„Vlastně ti pracovníci, se kterými se cizinci setkávají na úřadech, státem zřizovaných organizacích, nemají nějaké extra vzdělání jak pracovat s cizinci.“ (Karolína)

5.1.4 Obec jako významný aktér v integračním procesu

Koncepce uvádí, že obec zastává významnou roli v integračním procesu. Je tedy jedním z aktérů integrační politiky. Z praxe respondentů však lze vidět, že angažovanost obce silně závisí na její vlastní iniciativě. V závislosti na aktuálním dění, kdy se o tématu migrace začalo diskutovat ve větší míře, některé obce začaly být aktivnější a o tuto problematiku projevíly zájem.

„Obce začínají být aktivnější, vyznají se v té problematice. Dělají si analýzy potřeb cizinců na jejich území, postupně se to zlepšuje, ale není to dostačující, protože těch obcí je hrozně málo. (...) Reálně těm obcím v tom nikdo nepomůže, musí ony samy se iniciativně chopit tohoto tématu.“ (Karolína)

„Když se zvedla ta vlna, některé obce řekly, že někdy to může přijít a oni o tom vlastně nic nevědí, tak se začaly více zajímat. A chtějí informace po nás, protože my máme tu zkušenost.“ (Olga)

Další z respondentů ze své zkušenosti uvádí, že obce by měly mít svého koordinátora pro otázky integračních aktivit, v praxi však tyto funkce zastávají lidé, kteří zastávají více rolí, a tak tomuto tématu nemohou věnovat dostatek času. Souvisí s tím finanční otázka, protože dotace, které obce získávají, jsou minimální, a tak nelze zaplatit tuto pracovní pozici, která by se integrací zabývala přímo. (Ondřej)

5.1.5 Integrace cizinců jako podfinancovaná oblast

Problematickou oblastí, které se věnuji v teoretické části ve třetí kapitole o neziskových organizacích a v podkapitole Migrační manifest, je financování integrační politiky. Na rozdíl od státem zřizovaných Center na podporu integrace cizinců, které mají financování stabilní, nestátní neziskové organizace musí vynaložit větší úsilí, aby získali finanční podporu.

S tímto faktem také přichází nejistota, zda neziskové organizace nějakou podporu dostanou, a budou tak moci dále fungovat. Jak uvádí jeden z respondentů, proces rozhodování o přiznání dotace je časově náročný a nejistota životnosti neziskové organizace je značná.

„Nejhorší problém je tady pro nás v tom financování, jako že, že z těch ministerstevch je to opravdu jako každoroční záležitost. (...) Každý rok teda podáváte žádost, trvá to dost dlouho, než se rozhodne. Třeba teď jak máme to MPSV, tak se prostě žádosti podávaly koncem září a výsledky nejsou, budou v březnu někdy. Takže my teď jedem začátek roku a nevíme vůbec jako, co jako bude dál a to je celý ty roky stejný, úplně stejný. Takže my někdy tak v květnu uvidíme peníze, jo. A teď máme jako dělat něco, vlastně, činnost, a nebo ji teda přerušit a říct lidem přijďte za čtyři měsíce, my nevíme jak ... to nejde, že.“ (Karolína)

Na základě projektových činností jsou přerozdělovány finance. Ovšem v tomto případě vyvstává na povrch další problematická skutečnost, a to jak lze flexibilně reagovat na současný stav ve společnosti, když záměr projektu je vytvořen dřív než nastane současný problém. Tento fakt zmiňuje další z respondentů.

„To je problém těch projektových činností, tím, že ten záměr je vytvářen daleko dřív, než tady ten problém je. Takže není na to schopný flexibilně reagovat. Takže ty aktivity

obecně nejsou schopny flexibilně reagovat na ty problémy. Dá se to dělat lépe, aby to bylo nastavený nějak víc jednotně.“ (Ondřej)

5.1.6 Potřeba spolupráce s majoritní společností

Integrace je definována jako oboustranný proces, z čehož vyplývá nutnost zapojení obou stran – cizinců a majoritní společnosti. Spolupráce těchto dvou skupin je klíčová pro integraci, avšak z výzkumu jasně vyplývá, že majorita do procesu není dostatečně zapojována, a tak někteří respondenti integraci u nás popisují spíš jako asimilaci.

„Tak jako ta majoritní společnost je nezbytná podle mě v tom procesu integrace, když se chcete zapojit do majoritní společnosti, tak potřebujete k tomu vlastně jakoby mít ty vztahy s tou majoritou s těma jednotlivcema z té majority a prostě tohle to má vliv i na zlepšování konverzačních schopností v češtině a prostě na všechno.“ (Karolína)

Jeden z respondentů kriticky nahlíží na Migrační manifest, který majoritní společnosti věnuje menší pozornost.

„Programově tam nebylo nic špatného, možná bych ale změnil tu formu, rétoriku, která se tam objevuje. Někdy mám pocit, že je více kritická a neartikuluje obavy veřejnosti, a to myslím, že to je ten problém. My, nevládní sektor, „vítací“, se snažíme strašně moc bránit práva cizinců, ale taky bychom měli bránit práva nás, majority. A v Migračním manifestu to moc nezaznívá. Mělo by tam být akcentováno, že si uvědomujeme ten strach.“ (Ondřej)

5.1.7 Nezbytnost motivace cizinců k integraci

V procesu integrace je nutností, aby měl cizinec motivaci. U některých cizinců integrace není na prvním místě, a tak nejsou plně motivováni. Z výzkumu je zřejmé, že i přes nespočet organizací pracujících s cizinci či možností integračních aktivit, klíčem k integraci je zájem a motivace cizinců, se kterým se v praxi respondenti ne vždy setkají.

„Ale je problém i na straně cizinců no, protože pro ně není integrace na prvním místě. Možná tím, že stát bude považovat vyšší úroveň češtiny nebo povinnou účast na adaptačně integračních kurzech, to je myslím cesta k té integraci.“ (Ivo)

Tento výsledek je zajímavé srovnat s Migračním manifestem. Jak jeden z respondentů uvádí, v Migračním manifestu se nutnost motivace cizinců nereflektuje, naopak převažuje

snaha bránit práva cizinců. Nejsou artikulovány obavy veřejnosti a neprojevuje se tolik snaha o obhajování práv majority. (Ondřej)

5.2 Koncepce integrace cizinců z pohledu nestátních neziskových organizací

Další výslednou oblastí výzkumu je Koncepce integrace cizinců, která byla respondenty zmiňována v různých menších či větších souvislostech, a to na základě položení druhé a třetí otázky z dotazníku.⁵ Teoretické ukotvení v rámci druhé kapitoly se v této části posoudí z praktických zkušeností pracovníků neziskových organizací. Kapitola je rozdělena na pět kategorií, které se věnují problematickým částem Koncepce.

První podkapitola s názvem „Občané mimo EU jako primární cílová skupina integrace“ se věnuje kritice respondentů vůči cílové skupině Koncepce. Další tři podkapitoly „Nutnost povinné účasti na adaptačně-integračních kurzech“, „Nízká úroveň češtiny A1“, „Nepřiznání volebního práva cizincům“ lze sjednotit do jedné skupiny. Souvislost lze vidět v tom, že Koncepce tato témata považuje za možné změny do budoucna, o kterých se intenzivně diskutuje. Poslední oblast „Laciná generalizace cizinců skrze mediální obraz“ se věnuje komunikační strategii, která je nástrojem migrační politiky a respondenti ji nepovažují za dobře realizovanou v praxi.

5.2.1 Občané mimo EU jako primární cílová skupina integrace

Koncepce integrace cizinců definuje cílovou skupinu, do které zahrnuje občany mimo Evropskou unii, nově však zahrnuje i občany Evropské unie v odůvodněných případech. Je zajímavé, že aniž by respondenti byli přímo dotázáni na cílovou skupinu integrace, všichni se ke skutečnosti, že primární cílovou skupinou integrace jsou občané mimo EU, vymezili kriticky. Přičemž někteří z respondentů ani nereflektovali fakt, že zaktualizovaná Koncepce již zahrnuje jako svou cílovou skupinu i občany EU alespoň v odůvodněných případech.

⁵ 2. Vnímáte nějaké konkrétní problémy spojené s touto politikou?

3. Jaké byste jmenoval možnosti nebo potřeby změn do budoucna?

„Naše taková kritika integrační politiky spočívá v tom, že z nějakých historických důvodů je ta integrační politika zaměřená jenom na lidi mimo EU. My víme z praxe, že situace lidí se vůbec neliší podle toho, odkud jsou, ale podle úplně jiných ukazatelů. Tohle je trošku umělé.“ (Olga)

„Zajímavostí je to, že tahle Koncepce se vztahuje na občany třetích zemí, s tím, že úplně vyjímá občany EU, kteří tvoří skoro řekněme 2/5 celkové populace cizinců v ČR. Jedno kritérium, že to vlastně vyjímá trochu ty občany EU, kde vlastně my říkáme jinými slovy, že není třeba je integrovat.“ (Hedvika)

Jeden z respondentů již tuto novou informaci z Koncepce reflektuje a považuje ji za úspěch.

„Je úspěch, že občané EU jsou cílovkou v odůvodněných případech. To je hodně politická věc.“ (Ivo)

5.2.2 Nutnost povinné účasti na adaptačně-integračním kurzu

Adaptačně-integrační kurzy jsou v současnosti postavené na dobrovolné účasti. Koncepce integrace cizinců se nad tímto faktem pozastavuje a uvádí, že jednou z možných změn v budoucnosti bude právě povinná účast na těchto kurzech. Z výzkumu lze říci, že neziskové organizace se k této možné změně staví pozitivně, a zároveň se kriticky staví ke kvalitě provedení těchto kurzů a také někteří k tomu, že už tato povinná účast nebyla zavedena dříve.

„Tohle je pro mě třeba nepochopitelný, když oni mají tolik výtek vůči cizincům, že tomu nerozumějí, tohle nedodali, tohle porušili. Tak proč to nedají jako povinné. Tohle je odraz naší doby, že prostě je nechtějí nutit, ale pak je postihují za to, že něco neudělali nebo udělali špatně. Tohle moc nechápu. (...) Jednoznačně jsem pro to, aby byly povinné tyto kurzy. U všeho je poučení, a u toho není žádný. Tam je cenný to, že tam mají někoho, koho se můžou ptát, doptat se. Jednou se na to budou potřebovat někoho zeptat, tam mají tu možnost.“ (Olga)

Respondent uvádí, že pokud by integračně-adaptační kurzy měly být zavedeny povinně, je potřeba dbát na jejich kvalitu a dostupnost.

„Záleží na dostupnosti a na kvalitě. Ale pokud by byly efektivní ve smyslu že by za to trvání dostali cizinci dost kvalitních informací. (...) Aby si řekli, že to bylo dobře, že

tady byli. Může to usnadnit fungování dalších úřadů a podobně. Protože pak ti lidi nic neví.“ (Hedvika)

Na webových stránkách Vítejte v ČR se uvádí, že cílem kurzů je podpora v procesu integrace tak, že cizincům budou poskytnuty základní informace o jejich právech a povinnostech, také jim budou předány rady při řešení každodenních situací a budou upozorněni na možná rizika. Jeden z respondentů však kriticky reflektuje, že významnějším tématem pro tento kurz je spíše kulturní prostředí, genderová rovnoprávnost, a podobně.

„Do budoucna si myslím, že by byla potřeba vytvořit program, který by byl povinný, a obsahoval by témata o naší kultuře, jaký typ lidí tady žije, na čem je náš systém založen – tolerance víry, genderová rovnoprávnost. Co mám zkušenost, tak témata jsou hodně zaměřená na znalosti jako pobytové otázky a další. A už není tolik věnováno tématu kulturnímu prostředí, které tady je.“ (Ondřej)

5.2.3 Nízká úroveň češtiny A1

Jak Koncepce integrace cizinců uvádí, požadovaná znalost češtiny u cizinců žádajících o trvalý pobyt na úrovni A1 není dostačující pro komunikaci cizince. Uvažuje se proto o zvýšení požadované znalosti češtiny na úroveň A2. Tato změna by přinesla podle respondentů motivaci učit se český jazyk, který je také klíčem k integraci. Současná úroveň A1 je nízká a cizinci nejsou motivováni se češtinu dále učit. Jsou závislí na překladatelích, nedomluví se na úřadech.

Při srovnání odpovědí respondentů s Migračním manifestem lze říci, že si v této oblasti neziskové organizace protiřečí. Zvyšování jazykové úrovně chápou jako kontraproduktivní opatření. (viz kapitola Migrační manifest). Otázkou tedy je, z jakého důvodu je v Migračním manifestu uváděn opačný názor, než na kterém se všichni respondenti shodují.

„Úroveň A1 je opravdu dost nízká. Je dobré je takhle motivovat. Bez češtiny se nebudou integrovat. Pro některé lidi to bude hodně limitující, bude to pro ně bariéra. (...) Čeština je klíč k integraci, takže je to důležité pro cizince ji umět.“ (Karolína)

„Obecně ze zkušenosti naší neziskové organizace vím, že ta znalost jazyka je klíčová a zároveň nejvíce problematická.“ (Ivo)

„Měla by být povinná, A1 není tak těžká, mělo by to být zpřísněno na A2. Už pro cizince, aby se stal více samostatným, ne aby byl odkázaný na někoho, kdo mu bude pořád překládat.“ (Jiřina)

Další z respondentů uvádí, že cizinec po zkoušce z češtiny úrovně A1 není schopen si přečíst zákony ani předpisy. Tuto skutečnost lze pojmut jako něco pochopitelného, neboť je otázkou, zda těmto zákonům a předpisům dokáží snadně porozumět sami občané ČR. Otázkou také je, zda by byl cizinec schopen porozumět zákonům, kdyby jeho čeština dosahovala úrovně A2.

„Cizinci nejsou nuceni mluvit česky, stačí jim angličtina. Někteří nejsou schopni i po této zkoušce se domluvit. Tohle je obraz po zkoušce A1. (...) Nemůžou si tak přečíst zákony, předpisy, neumí se domluvit na úřadech.“ (Olga)

Zároveň bude třeba řešit i dostupnost kurzů češtiny, aby cizinci mohli tento možný požadavek státu splnit.

„Udělal bych některé jazykové kurzy povinné. Měly by z toho pak třeba plynout nějaké benefity, cizinci by měli být přezkušovaní. Stát postupně přidává povinnosti, což z tohoto hlediska tento koncept není správný, ale já osobně si myslím, že A2 není úroveň nějaká valná. Myslím, že je to prospěšné pro ty cizince. Ale měla by se řešit také ta dostupnost.“ (Jiřina)

Finanční podpora je v této oblasti také podstatná, jak jeden z respondentů ze své zkušenosti uvádí, není samozřejmostí, že kurz bude mít kvalitního učitele, na kterém závisí přínos z kurzů pro cizince samotné.

„Je tam ale málo peněz na ty učitele, je to tak, že zvítězí nejlevnější zakázka. Když učiteli nabídnete nevím kolik za hodinu, tak nedostanete kvalitního učitele. Začne se kurz, kde je sedm cizinců a v průběhu přestanou chodit, protože jim to nic nepřináší. Je to určitě nějaký systém, koordinace, to je v pořádku, někde nebylo nic. Jsou potřeba kvalitní učitelé.“ (Olga)

5.2.4 Nepřiznání volebního práva cizincům

Udělení hlasovacího práva je způsob, jakým lze zvýšit angažovanost cizinců na občanském životě. Občanům EU je toto právo umožněno, zatímco občané ze zemí mimo EU mohou volit pouze v několika členských státech (IOM, 2010, s. 60).⁶

Na jedné straně integrační politika České republiky vybízí cizince k jejich participaci, na druhé straně však nepřiznává cizincům s trvalým pobytem volební právo. (viz kapitola Migrační manifest) Koncepce integrace cizinců prezentuje tuto oblast jako téma intenzivní diskuze, která probíhá na všech úrovních. Doposud návrh na přiznání volebního práva cizincům ze třetích zemí nebyl vládou akceptován. Z výzkumu vyvstává názor, že aspoň na území samospráv by toto právo mělo být přiznáno. Jak uvádí jeden z respondentů – je to jedna z občanských aktivit, kterou cizincům znemožňujeme.

„Na území samospráv by to bylo dobrý. Jsme pro, který má trvalý pobyt, to znamená, že má stejná práva jako vy, akorát s tím, že nemůžete volit. A myslím, že je vhodné, aby jim to bylo přiznáno. I vy můžete ovlivnit co se tady děje. Určitě by to byl krok dopředu, my chceme, aby se lidé zapojovali, a to je jedna z občanských aktivit a my jim to znemožňujeme.“ (Ondřej)

„No asi by to nutilo cizince se více zajímat o českou kulturu a politiku. Lze tím zlepšit integrace. Takže jo.“ (Karolína)

Respondent uvádí, že politická angažovanost je u cizinců různá, v praxi se nesetkal s cizincem, který by projevoval zájem volit například v parlamentních volbách. Výpovědi respondentů tak směřují ke shodě, že prvním krokem v této problematice by bylo přiznání volebního práva na lokální úrovni.

„My na to máme názor, že ta občanská angažovanost těch lidí je výborná věc právě k té integraci. Myslím, že třeba komunálníma volbama by to mohl fungovat. Nevím, jestli by někdo hrozně stál o to volit v parlamentních volbách. Občanské uvědomění u cizinců není u všech stejné.“ (Ivo)

⁶ K roku 2010 se jednalo o 15 členských států, kde občané mimo EU měli hlasovací právo (IOM, 2010, s. 60).

Koncepce uvádí, že se o této problematice přiznání volebního práva intenzivně diskutuje, avšak jeden z respondentů má na to opačný názor. Říká, že v Koncepci se tato problematika objevuje pouze jako vágní formulka, nikoli jako téma intenzivní diskuze. Otázkou tedy je spíše to, zda v praxi touto intenzivní diskuzí není nic jiného než jednostranná shoda na tom, že volební právo cizincům přiznáno nebude.

„Koncepce byla mnohem razantnější co se týče prosazování volebního práva, ale tím jak se to pořád aktualizuje, tak se z toho stala taková vágní formulka. Snažili jsme se o volební participaci cizinců s trvalým pobytem ze třetích zemí, ale neprošlo to, bylo to fiasko. Politická vůle tady není, a že to zůstane v Koncepci už jen takhle.“ (Jiřina)

5.2.5 Laciná generalizace cizinců skrze mediální obraz

Komunikační strategie je nástrojem migrační politiky a má svůj význam v informování veřejnosti a ostatních partnerů. Je zaměřena na všechny aspekty migrace v České republice. Navazuje na migrační strategii a společně s ní je také předkládána. Nelze podceňovat důležitost předávání informací veřejnosti skrze média. Záměrem této kapitoly není kritizovat média, ale zaměřit se na způsob, jakým s médii komunikují politici a cizinci.⁷ V tomto případě se stává problematickým právě způsob, jakým s médii komunikují politici, nebo naopak téměř nekomunikují samotní cizinci. Z výzkumu lze reflektovat, že cizinci jsou ve společnosti vnímáni spíše negativně a na mediálním obrazu cizinců je potřeba hodně pracovat.

„Nikdo se nestará o ten smír ve společnosti. Nemá tohle prioritu. Když by se někdo z těch politiků v dnešní době zasazoval nějak veřejně o tu toleranci a pochopení, tak bude okamžitě nevolitelnej. Je to otázka cti. Nikdo není schopen ani ochoten se za tohle postavit. A to je špatný.“ (Hedvika)

⁷ Česká integrační politika nemá jasnou strategii a konzistenci, politici se v této oblasti neangažují. Migrace totiž není vnímána jako něco, co má pozitivní potenciál, spíše je značná snaha chránit národní zájmy tj. bezpečnost a ochranu trhu práce před cizinci. (InBáze, 2014, s. 189)

„V médiích se mluví jenom o senzacích, nebo se straší neúspěchem ze západu. Nikdo ale vlastně neví v čem ten západ selhal. Jsou to zobecněná prohlášení, že na tohle by bylo dobré se podívat. Docela mě mrzí, že se nemluví o úspěších integrační politiky, ona není k zahození. A proč se to vlastně neříká? Je třeba ukázat i ty pozitivní stránky integrace. Oblast se rozvíjí a je to jeden z prvků prevence, kdy by to mohlo selhat úplně. A je třeba rozšiřovat povědomí veřejnosti o tom. Je problém, že se toho nechytají politici. Oni naopak spíš veřejnost straší. Města by měly být taky aktivnější, ukazovat taky to, co se povedlo.“ (Jiřina)

Přínosem by mohla být i veřejná diskuze, jejímž účelem by bylo porozumění společnosti v oblasti cizinců. Současný stav je podle dalšího z respondentů takový, že jsou proti sobě ostře vymezeny dvě strany, které nejsou spolu schopny diskutovat.

„Je potřeba o tom diskutovat veřejně. Bylo by dobré se k tomu vyjádřit nějakým způsobem strážlivě. (...) Měla by to být nějaká reálná diskuze, proč to děláme a podobně. Zároveň si myslím, že je potřeba do budoucna změnit i tu rétoriku. Současně jsou dvě strany, které se vymezují vůči uprchlíkům jako ano, přijmeme je, a na druhé straně jsou lidé, kteří se proti tomu vymezují negativně. A pokud někdo neudělá krok dopředu, tak pokrok nebude. Obě strany se proti sobě navzájem vymezují navzájem, nejsou schopni žádné diskuze. Ted' je to o urážení se.“ (Ondřej)

Jeden z respondentů se kriticky staví i k nečinnosti cizinců, kteří by se mohli na utváření mediálního obrazu cizinců také podílet a podpořit tím svou vlastní komunitu. Otázkou ale je, zda média utváří prostor pro vyjádření cizinců.⁸

„Zároveň důležitou roli v tom hrají cizinci, kteří by mohli do celkového dění přispět. Že by vystoupili ze své anonymity a mohli by podpořit vlastní komunitu a artikulovat jejich potřeby, protože je to lidský.“ (Hedvika)

⁸ Na základě výzkumného šetření Moravcové (2014), tento prostor pro cizince je velmi omezený. Uvádí, že lze vytvořit dvě pomyslné kategorie, do kterých patří téma „problémy s cizinci“ a „problémy cizinců“. Přičemž dle výzkumu vyplývá, že kategorie „problémy s cizinci“ je poněkud populárnější. (Moravcová, 2014, s. 34)

Neziskové organizace se snaží skrze média podávat fakta. Bariérou se však stává nespočetné množství senzačních zpráv, které tvoří lacinou generalizaci problému.

„Většinou se neziskovky snaží sebrat ty argumenty a fakta a předesířit to jak to je. Opravdu to vzít věcně a těm médiím to tak dát. Ty záplavy senzačních zpráv, tam to zapadne. To je taková laciná generalizace problému.“ (Olga)

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo pomocí kvalitativního výzkumu zjistit konkrétní problémy a nedostatky současné integrační politiky České republiky z pohledu nestátních neziskových organizací. Práce je dělena na teoretickou a empirickou část. Empirická část se opírala o teoretické ukotvení integrační politiky České republiky a nestátních neziskových organizací. V návaznosti na teoretickou část se empirická část snaží odpovědět na výzkumnou otázku, tedy „*Jaké problémy a nedostatky vnímají pracovníci nestátních neziskových organizací na integrační politice České republiky?*“. K zjišťování dat byl využit rozhovor pomocí návodu, který tvořily předem vytvořené otázky. Rozhovor poskytlo celkem šest nestátních neziskových organizací, které pracují v oblasti integrace cizinců. Rozhovory byly přepsány doslovnou formou do textového formátu MS Word. Program MAXQDA byl využit pro zpracování dat, které byly dále kódovány a na základě toho definovány hlavní výsledné oblasti. Výzkum byl realizován v časovém rozmezí od prosince 2016 do února 2017. V následující části jsou shrnuty výsledky práce, které naplnily její cíl.

Nestátní neziskové organizace definovaly problematické části integrační politiky České republiky, které byly rozděleny na dvě hlavní kategorie – aktéry integrační politiky a Koncepti integrace cizinců. V oblasti aktérů integrační politiky je dle NNO problematická skutečnost, že Ministerstvo vnitra zastává politiku restriktivní i integrační. Není vhodné, aby jedno ministerstvo mělo v kompetenci udělování cizincům pobyt a zároveň pak pracovalo s lidmi, kterým pobyt udělilo. Ministerstvo vnitra je neziskovými organizacemi kritizováno za to, že nedodržuje zákonné lhůty a za to, že zaměstnanci státní správy nejsou dostatečně interkulturně vzděláni. Tyto skutečnosti ztěžují situaci cizinců, kteří se často setkávají s nepochopením nebo mnohem déle než by měli, zažívají nejistotu, zda jim ministerstvo v žádosti vyhoví či ne. Další problematickou oblastí dle respondentů je angažovanost obcí v procesu integrace. Souvisí s tím finanční otázka, protože dotace, které obce získají, jsou minimální, a tak obce nejsou motivovány se o problematiku aktivně zajímat. Nestátní neziskové organizace pociťují, že není dostatečně řešena jejich finanční podpora ze strany státu. Proces rozhodování o přiznání dotace je časově náročný a nejistota životnosti neziskové organizace je značná. Dále pak je kriticky reflektována oblast integrace, která jako oboustranný proces příliš v praxi nefunguje. Majoritní společnost do procesu není dostatečně zapojována, proto se integrace reálně podobá spíše asimilaci. V procesu integrace je klíčové,

aby byl cizinec plně motivován. V Migračním manifestu tento aspekt není vůbec reflektován, naopak z výzkumu vyplývá, že u cizinců není integrace na prvním místě, což působí značnou bariéru v integračním procesu.

Druhá výsledná kategorie je zaměřena na Konceptci integrace cizinců, kde primární kritika směřuje k cílové skupině Konceptce, kterou tvoří prioritně cizinci ze zemí mimo EU. Konceptce v roce 2016 přinesla s sebou změnu, kdy jako cílovou skupinu považuje i cizince ze zemí EU v odůvodněných případech. Tuto změnu však někteří z respondentů kupodivu vůbec nereflektovali. Na problematice zavedení povinné účasti na adaptačně-integračních kurzech se respondenti více méně shodli. Jako nepochopitelné někteří z nich vnímali to, že tyto kurzy povinné ještě nejsou. Zajímavý výsledek se týkal oblasti zvýšení úrovně češtiny A1 na A2 pro cizince žádající o trvalý pobyt. V Migračním manifestu Konsorcium považuje zvyšování jazykových znalostí za kontraproduktivní opatření. Ovšem z tohoto výzkumu vyplývá, že všichni respondenti se jasně shodují na tom, že úroveň češtiny musí být zvýšena. Nedostatečně řešená se považuje oblast přiznání volebního práva. Konceptce sice uvádí, že se o této problematice přiznání volebního práva intenzivně diskutuje, avšak z výzkumu vyplynulo, že se tato problematika objevuje pouze jako vágní formulka, nikoliv jako téma intenzivní diskuze. Neziskové organizace tedy podporují, aby volební právo bylo přiznáno, ale nejdříve se o tomto tématu musí začít opravdu intenzivně diskutovat. V neposlední řadě se respondenti shodují na skutečnosti, že mediální obraz cizinců je generalizován, protože způsob, jakým s médii komunikují politici, není dostačující. Situaci ztěžuje také to, že s médii nekomunikují samotní cizinci, kteří by mohli vystoupit ze své anonymity a svou komunitu podpořit. Na druhé straně jedno výzkumné šetření však uvádí, že je omezený prostor pro podobná vyjádření cizinců.

Tato výsledná data budou zaslána neziskovým organizacím, které na výzkumu participovaly. Všechny projevíly zájem o výsledky výzkumu. Data lze využít Konsorciem jako podklad pro aktualizaci Migračního manifestu. Aktéři integrační politiky je mohou reflektovat a pracovat na odstranění zmíněných problémů. Práce může sloužit také jako podklad pro další výzkumné šetření, které by mohlo zkoumat návrhy na odstranění zmíněných problémů.

Závěrem bych ráda podotkla, že celý výzkum byl pro mne osobně velmi zajímavý a přínosný. Bylo pro mne překvapující, že některé výsledky protirečí Migračnímu manifestu. Spoustu nových informací jsem získala díky setkání s tak zkušenými pracovníky

v oblasti integrace. Tato práce prohloubila mé znalosti v oblasti integrační politiky, a zároveň mě motivovala do budoucna se dané problematice věnovat více.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

1. Alföldy, Š. (2006). *Jedinec a jeho vrůstání do multikulturní společnosti*. Praha: Psychologický ústav Univerzity Karlovy.
2. ČSÚ. (2016). *Cizinci v České republice*. Praha: ČSÚ.
3. Disman, M. (2014). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum.
4. Frič, P. (2015). *Občanská společnost a definice NNO, vývoj, stav a trendy*. [on-line]. Dostupné 21. 3. 2017 z:
https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_fric_pro_web.pdf
5. Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál.
6. Hendl, J. (2006) *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál.
7. Hyánek, V., Škarabelová, S., Řežuchová, M. (2005). *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů: metody, problémy, řešení*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru.
8. IOM. (2010). *World Migration Report*. [on-line]. Dostupné 20. 3. 2017 z:
http://publications.iom.int/bookstore/free/WMR_2010_ENGLISH.pdf
9. IOM and Migrant Integration. [on-line]. Dostupné 2. 3. 2017 z:
http://publications.iom.int/bookstore/free/iom_and_migrant_integration.pdf
10. Jamborová, M. (2013). *Problematika integrace cizinců v majoritní společnosti v ČR*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.
11. Jandourek, J. (2001). *Sociologický slovník*. Praha: Portál.
12. Kabancová, L. (2014). *Srovnání integrační politiky zaměřené na přistěhovalce v České republice a na Slovensku*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
13. Karadžosová, K. (2012). *Nestátní neziskové organizace (NNO) jako aktéři integrační politiky ve vztahu k cizincům*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.

14. Kolektiv autorů a autorek. (2014). *Formování profese interkulturní pracovník/pracovnice: zahraniční zkušenosti, praxe a vzdělávání v ČR*. Praha: InBáze, o.s.
15. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR. (2015). *Migrační manifest*. [online] Dostupné 5. 3. 2017 z: <http://www.migracnimanifest.cz/cz/index.html>
16. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR. (2015). *Kampaň za přijímání uprchlíků*. [online]. Dostupné 14. 3. 2017 z: <http://www.konsorcium-nno.cz/cz/kategorie/3>
17. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR. (2015). *Kampaň za zdravotní pojištění migrantů a migrantek*. [online]. Dostupné 14. 3. 2017 z: <http://www.konsorcium-nno.cz/cz/kategorie/3>
18. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR. (2017). *TISKOVÁ ZPRÁVA: Poslanecký přílepek protiústavně omezuje práva cizinců*. [online]. Dostupné 26. 3. 2017 z: <http://www.konsorcium-nno.cz/cz/clanek/167/tiskova-zprava-poslanecky-prilepek-protiustavne-omezuje-prava-cizincu>
19. Kubešová, H. (2008). *Politika státní integrace imigrantů v České republice od roku 1989*. Brno: Masarykova univerzita.
20. Moravcová, B. (2014). *Obraz cizinců žijících či působících v Praze v pražských tištěných médiích*. Olomouc: Univerzita Palackého.
21. MV ČR. (2015). *Aktualizovaná "Koncepce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu" a Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016*. [online] Dostupné 10. 3. 2017 z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/25571/Priloha_c_2_Aktualizovana_Koncepce_integrace_cizincu_ve_vzajemnem_respektu_a_Postup_pri_realizaci_aktualizovane_Koncepce_integrace_cizincu_v_roce_2016.pdf
22. MV ČR. *Azyl, migrace a integrace*. [on-line] Dostupné 20. 2. 2017 z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>
23. MV ČR. (2006). *Koncepce integrace cizinců v roce 2005 a její další rozvoj*. [online]. Dostupné 1. 3. 2017 z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>
24. MV ČR. (2016). *Postup při realizaci aktualizované „Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu“ v roce 2017*. Dostupné 10. 3. 2017 z:

<http://cizinci.cz/repository/2154/file/Postup%20realizace%20Konceptce%20integrace%20cizinc%C5%AF%20na%20rok%202017.pdf>

25. MV ČR. (2015). *Strategie migrační politiky České republiky*. Dostupné 2. 3. 2017 z: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>
26. MV ČR. c. [on-line]. Dostupné 3. 3. 2017 z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>
27. Neničková, Š. (2015). *Postoje majoritní společnosti k integraci cizinců žijících na území České republiky*. Olomouc: Univerzita Palackého.
28. Prouzová, Z., Hladká, M., Křivánek, M., Malý, I., Pospíšil, M., Pudová, E., Šelešovský, V. (2008). *Efektivita poskytování služeb nestátními neziskovými organizacemi v oblasti integrace cizinců*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru.
29. Přidalová, I. (2010). *Od asimilace k integraci. Příklad nových přístupů integračních politik vyspělých zemí s důrazem na Francii*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.
30. Rabušic, L. (2003). *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno.
31. Sdružení pro integraci a migraci (SIMI). (2012). *Výroční zpráva SIMI*. Praha: SIMI.
32. Sdružení pro integraci a migraci (SIMI). (2015). *Výroční zpráva SIMI*. Praha: SIMI.
33. Šišková, T. (2001). *Mensiny a migranti v České republice*. Praha: Portál.
34. Škarabelová, S. a kol. (2002). *Když se řekne nezisková organizace*. Brno: Masarykova univerzita.
35. Topinka, D., Janoušková, K., Kliment, P. (2010). *Strategie zvládání obtížných situací cizinci z Ukrajiny a Mongolska*. Ostrava: SocioFactor s.r.o.
36. Trbola, R. Rákoczyová, M. (2011). *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR*. Praha: SLON.
37. Valová, H., Janebová, R. (2015). „Antiradikálnost“ českých sociálních služeb, aneb jak organizace sociálních služeb řeší pokles finančních prostředků. *Sociální práce / Sociální práca*, 15(1), s. 5–23.

38. Zákon o pobytu cizinců. Zákon č. 326/1999 Sb. v účinném znění ke dni 5. 3. 2017

39. Zákon o státním občanství. Zákon č. 186/2013 Sb. v účinném znění ke dni 5. 3. 2017

Internetové zdroje:

<http://www.cizinci.cz>

<http://www.czso.cz>

<http://www.konsorcium-nno.cz>

<http://www.migraceonline.cz/>

<http://www.mpsv.cz>

<http://www.mvcr.cz/>

<http://www.vlada.cz>

SEZNAM ZKRATEK

CPIC - Centrum na podporu integrace cizinců

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

ESF – Evropský sociální fond

EU/ES – Evropská unie/ Evropské společenství

IOM – Mezinárodní organizace pro migraci – International Organization for Migration

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MV ČR – Ministerstvo vnitra ČR

MZV ČR – Ministerstvo zahraničních věcí

NNO – Nevládní nezisková organizace

OAMP – Odbor azylové a migrační politiky

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

SIMI - Sdružení pro integraci a migraci

SÚZ – Správa uprchlických zařízení MV ČR

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

Název výzkumného projektu:

Integrační politika České republiky z pohledu nestátních neziskových organizací

Výzkumník:

Kateřina Nováková

Byl/a jste pozván/a k účasti na výzkumném projektu vzhledem k Vaším znalostem a zkušenostem z oblasti integrační politiky. Každý respondent výzkumu musí obdržet, porozumět a podepsat informovaný souhlas o jeho účasti ve výzkumu před začátkem samotného rozhovoru.

Cíl výzkumu: Cílem práce je pomocí kvalitativního výzkumu zjistit konkrétní problémy a nedostatky současné integrační politiky České republiky z pohledu nestátních neziskových organizací. **Jméno žádného respondenta nebude zmiňováno v žádné formě prezentace výsledků výzkumu.**

Výzkumné metody: Tento projekt využívá kvalitativní výzkumné metody ve formě polo strukturovaných rozhovorů s vybranými respondenty.

Co se od Vás očekává: Poskytnutí rozhovoru, jež se bude týkat integrační politiky České republiky.

Vaše práva: Vaše účast na tomto projektu je pro nás velmi důležitá. Nicméně se můžete kdykoliv rozhodnout nepokračovat v účasti a to bez podání důvodu a bez žádných negativních následků. Také se můžete zeptat výzkumníka kdykoliv za účelem vyjasnění si jakéhokoliv

problému týkající se tohoto výzkumu. Respondent a výzkumník obdrží kopii tohoto podepsaného dokumentu.

Mlčenlivost: Všechny Vámi poskytnuté informace budou uchovány s plnou ochranou důvěrnosti dle platných zákonů ČR. Je zaručena ochrana důvěrnosti Vašich osobních dat. Pro výzkumné a vědecké účely budou Vaše osobní údaje a Vámi poskytnuté informace zpracovány pouze bez identifikačních údajů (anonymní data).

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Tímto potvrzují, že jsem byl/a informovaný/á o charakteru tohoto výzkumu. Rozumím, že mohu kdykoliv během rozhovoru se rozhodnout nepokračovat bez podání důvodů. Měl/a jsem dostatečný prostor pro kladení otázek ohledně tohoto výzkumu a mé účasti v něm.

Respondent: _____

Výzkumník: _____

Datum: _____

Příloha č. 2

KONTAKTY NA NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE (NNO) **PŮSOBÍCÍ V OBLASTI INTEGRACE CIZINCŮ**

PŘEHLED NNO POSKYTUJÍCÍCH PORADENSTVÍ CIZINCŮM

Upozornění: Některé poradny neposkytují poradenství každý den. Návštěvu doporučujeme předem objednat telefonicky či emailem. Poradenství je poskytováno ZDARMA.

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA A **STŘEDOČESKÝ KRAJ**

ARCIDIECÉZNÍ CHARITA PRAHA Středisko migrační - Poradna pro a migranty a uprchlíky

Londýnská 44, 120 00 Praha
2 tel. 224 246 573 email:
praha@praha.charita.cz
web: <http://praha.charita.cz>

Mladá Boleslav: Dukelská 1093 (Dům kultury),
293 01 Mladá Boleslav konzultační hodiny: Po
10:00 - 14:00 (bez objednání)

Kladno: Severní 2952, 272 01 Kladno
tel. 222 360 452 mobil: 774 931 505
otevírací hodiny: ST 9:00 – 15:00 (bez
objednání)

KOMUNITNÍ CENTRUM INBÁZE BERKAT

Legerova 357/50, 120 00 Praha 2
tel. 224 941 415 mobil: 739 037
353, 739 578 343 email:
info@inbaze.cz
web: www.inbaze.cz

DIAKONIE ČESKOBRATRSKÉ CÍRKVE EVANGELICKÉ Středisko celostátních programů a služeb

Čajkovského 1640/8, 130 00 Praha 3
tel. 222 968 754 mobil: 724 039 455
email: scps@diakonie.cz web:
www.scps.diakonie.cz

CENTRUM PRO INTEGRACI CIZINCŮ (CIC)

Pernerova 32/10, 186 00, Praha 8
tel. 222 360 452 (sociální
poradenství)
702 150 630 (pracovní
poradenství) email: info@cicpraha.org
web: www.cicpraha.org

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ KLUB HANOI / SEA-L

adresa kanceláře: Libušská 319/126, 142
00 Praha 4
(6. patro budovy u vrátnice areálu Sapa)
poštovní adresa: Na Sídlišti III 411, 252 43
Průhonice mobil: 603 583 690, 608 535 792
email: klubhanoi@klubhanoi.cz
web: www.klubhanoi.cz

Kolín: Zahradní 46, 280 02 Kolín tel:
312 310 322 mobil: 774 866 838
konzultační hodiny: ÚT 9:00 - 16:00
(bez objednání)

INFO-DRÁČEK

Sídlo: Libušská 319, 142 00 Praha 4
Kancelář: Máchova 23, 120 00 Praha
2 tel. 778 050 186 email:
zdenka@info-dracek.cz web:
<http://info-dracek.cz>

IOM – MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRO MIGRACI

Argentinská 38, 170 00 Praha
7 tel. 233 370 160 email:
prague@iom.int
web: www.iom.cz

LA STRADA ČESKÁ REPUBLIKA, O.P.S.

P.O. Box 305, 111 21 Praha
1 tel. 222 721 810 email:
lastrada@strada.cz web:
www.strada.cz SOS a INFO
linka:

(+420) 222 717 171
PO: 10.00 – 16.00 (v českém a ruském
jazyce) ÚT: 10.00 – 16.00 (v českém,
bulharském a anglickém jazyce) ČT: 10.00 –
16.00 (v českém, bulharském a anglickém
jazyce)

800 077 777 (bezplatné volání) ST:
12.00 – 20.00 (v českém, ruském a
rumunském/moldavském jazyce)
email: pomoc@strada.cz

META o. s.

Sdružení pro příležitosti mladých migrantů
(poradenství v oblasti vzdělávání a
pracovního uplatnění)

kontaktní adresa: Ječná 17, 120 00 Praha 2
tel./fax: 222 521 446
mobil: 773 304 464

služby pro cizince:
V Túních 10, 120 00 Praha 2 mobil: 773 639
395 (pracovní poradenství) 775 339
003 (poradenství ve vzdělání)
773 304 544 (kurzy češtiny)

e-mail: info@meta-ops.cz
web: www.meta-ops.cz
www.inkluzivniskola.cz

ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮM (OPU Praha)

Kovářská 4, 190 00 Praha 9
tel. 730 158 779, 739 413 983
fax: 233 371 258 e-mail:
opu@opu.cz
web: www.opu.cz

PORADNA PRO INTEGRACI (PPI)

Opletalova 6, 110 00 Praha 1
(vstup pasáží Opletalka)

tel. 603 281 269 (sociální oddělení)
603 807 567 (právní oddělení) e-mail:
paha@p-p-i.cz
web: www.p-p-i.cz

PORADNA PRO OBČANSTVÍ, OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA (PPO)

Ječná 7, 120 00 Praha 2 tel. 270
003 280 e-mail: poradna@poradna-prava.cz
web: www.poradna-prava.cz

SEDM PAPRSKŮ

Spořická 328/26, 184 00 Praha 8 tel.
233 544 553 e-mail:
vera.dousova@sevenrays.cz
web: www.sevenrays.cz

SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI (SIMI)

Baranova 33, 130 00 Praha 3 tel.
224 224 379 603 547 450
(právní oddělení)
605 253 994 (sociální oddělení) e-mail:
poradna@refug.cz
web: www.migrace.com

JIHOČESKÝ KRAJ

DIECÉZNÍ CHARITA ČESKÉ BUDĚJOVICE Poradna pro cizince a migranty

Kanovnická 16, 370 01 České Budějovice
tel. 386 351 125, 734 435 344 e-mail:
cizinci@charitacb.cz
web: <http://cizincib.charita.cz>

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

DIECÉZNÍ CHARITA BRNO Celsuz – Služby pro cizince

tř. Kpt. Jaroše 9, 602 00 Brno tel.
538 700 943 e-mail:
poradna.brno@charita.cz
web: <http://celsuz.cz/>

ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮM (OPU)

Leitnerova 9, 602 00 Brno
tel./fax: 543 210 443
mobil: 731 928 388 e-mail:
opu.brno@opu.cz
web: www.opu.cz

SDRUŽENÍ OBČANŮ ZABÝVAJÍCÍCH SE EMIGRANTY (SOZE)

Mostecká 5, 614 00 Brno
tel. 545 213 643 mobil:
602 586 092 fax: 515 536
356 e-mail:
soze@soze.cz web:
www.soze.cz

KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ

DIECÉZNÍ CHARITA HRADEC KRÁLOVÉ Poradna pro cizince a uprchlíky

Velké náměstí 37/46, 500 01 Hradec Králové
tel. 495 063 135 email: dchhk@hk.caritas.cz
web: <http://hk.caritas.cz/>

LIBERECKÝ KRAJ

FARNÍ CHARITA ČESKÁ LÍPA Poradna pro dlouhodobě legálně usazené cizince v České Lípě

Dubická 992, 470 01 Česká Lípa
tel. 487 829 871, 775 600 532
email: ortova@fchcl.cz
web: www.fchcl.cz

CENTRUM PRO INTEGRACI CIZINCŮ (CIC)

Moskevská 27/14, 460 01 Liberec tel.
222 360 452 (*sociální poradenství*)
702 150 630 (*pracovní poradenství*)
otevírací hodiny: PO 10:00 – 12:00 (*bez
objednání*) email: info@cicpraha.org
web: www.cicpraha.org

OLOMOUCKÝ KRAJ

SDRUŽENÍ OBČANŮ ZABÝVAJÍCÍCH SE EMIGRANTY (SOZE)

Ostružnická 28, 772 00 Olomouc
tel. 585 242 535 e-mail:
soze.olomouc@soze.cz
web: www.soze.cz

ŽEBŘÍK - CENTRUM PODPORY CIZINCŮ

Vrahovická 83, 796 01 Prostějov
tel. 581 111 550 mobil: 731 065
267 e-mail: cpc@zebrik-os.cz
web: www.procizince.cz

PARDUBICKÝ KRAJ

MOST PRO

17. listopadu 216, 530 02 Pardubice
tel. 467 771 170 e-mail:
info@mostlp.eu web:
www.mostlp.eu

PLZEŇSKÝ KRAJ

DIAKONIE ČCE – STŘEDISKO ZÁPADNÍ ČECHY

Americká 29, 301 00 Plzeň tel.
371 709 610, 371 720 486 e-
mail: zapad@diakonie.cz
web: www.diakoniezapad.cz

DIECÉZNÍ CHARITA PLZEŇ Poradna pro cizince a uprchlíky Plzeň

Cukrovarská 16, 301 00 Plzeň
tel. 377 441 736 mobil: 731 433
096 e-mail:
poradna@dchp.charita.cz
web: www.dchp.cz

ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮM (OPU)

Sady Pětatřicátníků 48/33, 301 00 Plzeň
mobil: 604 809 165 e-mail:
opu.plzen@opu.cz web: www.opu.cz

ÚSTECKÝ KRAJ

DIECÉZNÍ CHARITA LITOMĚŘICE Poradna pro uprchlíky a migranty

Kosmonautů 2022, 412 01 Litoměřice
tel. 416 731 452, 603 175 785 e-mail:
dchltm@dchltm.cz
web: <http://dchltm.cz>

PORADNA PRO INTEGRACI (PPI) Komunitní multikulturní centrum PPI v Ústí nad Labem

Velká hradební 33, 400 01 Ústí nad Labem
tel. 475 216 536 e-mail:
usti@p-p-i.cz web:
www.p-p-i.cz
www.centrumcizincu.cz

KRAJ VYSOČINA

CENTRUM MULTIKULTURNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Masarykovo náměstí 34 (2.patro), 586 01
Jihlava tel. 774 612 268 (*kancelář-sociální
služba, výuka*)
734 369 272 (*ředitelka*) email:
dana.fiedlerova@centrumjihlava.cz
(*ředitelka*)
jana.horska@centrumjihlava.cz web:
www.centrumjihlava.cz